

2009
GESCHÄFTSBERICHT
SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI

des Deutsch-Polnischen Jugendwerks
Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży

Spis treści

Wydawca: Polsko-Niemiecka
Współpraca Młodzieży (PNWM)
Redakcja: Dorota Frassek,
Aleksandra Milewska-Czachur,
Anke Papenbrock
Opracowanie graficzne:
Giraffe Werbeagentur GmbH,
Frankfurt nad Odrą
Druk: Standruk, Lublin
Zdjęcia: Seweryn Chlebiński, Magda-
lena Guła, Danny Kurz, Rafał Makiela,
Anke Papenbrock, Dorota Pilas, Anna
Powierża, Marta Wąsowska
Copyright: Polsko-Niemiecka
Współpraca Młodzieży
Wszystkie prawa zastrzeżone

ISBN: 978-3-941285-03-3
Warszawa, lipiec 2010 roku

1. Od wydawcy	4
2. Projekty PNWM	6
2.1 Priorytet tematyczny: kształcenie historyczno-obywatelskie	6
2.2 Podnoszenie kwalifikacji w polsko-niemieckiej wymianie młodzieży	14
2.3 Polacy i Niemcy w Europie	28
2.4 Język i edukacja międzykulturowa	30
3. Wspieranie szkolnej i pozaszkolnej wymiany młodzieży	34
4. Public relations	38
5. Publikacje i media	42
6. Gremia	44

1. Editorial	5
2. Projekte des DPJW	7
2.1 Themenschwerpunkt: historisch-politische Bildung	7
2.2 Qualifizierung im deutsch-polnischen Jugendaustausch	15
2.3 Deutsche und Polen in Europa	29
2.4 Sprache und interkulturelle Bildung	31
3. Förderung – außerschulischer und schulischer Jugendaustausch	35
4. Öffentlichkeitsarbeit	39
5. Publikationen und Medien	43
6. Gremien	45

Inhaltsverzeichnis

Herausgeber: Deutsch-Polnisches
Jugendwerk (DPJW)
Redaktion: Dorota Frassek,
Aleksandra Milewska-Czachur,
Anke Papenbrock
Graphische Gestaltung: Giraffe
Werbeagentur GmbH, Frankfurt (Oder)
Druck: Standruk, Lublin
Bildmaterial: Seweryn Chlebiński,
Magdalena Guła, Danny Kurz, Rafał
Makiela, Anke Papenbrock, Dorota
Pilas, Anna Powierża, Marta Wąsowska
Copyright: Deutsch-Polnisches
Jugendwerk
Alle Rechte vorbehalten

ISBN: 978-3-941285-03-3
Potsdam, Juli 2010

Drodzy Czytelnicy!

Rok 2009 obfitował w rocznice i dni pamięci związane z historią polsko-niemiecką. Dla nas było to okazją, by poświęcić w tym czasie szczególną uwagę edukacji historyczno-obywatelskiej. Ukazała się publikacja Polsko-Niemieckiej Współ-

pracy Młodzieży (PNWM) „Polska – Niemcy. Wojna i pamięć”, którą zaprezentowaliśmy podczas trzech otwartych dla publiczności dyskusji w Warszawie, Berlinie i Wrocławiu. Jej uzupeł-

nienie stanowi płyta CD-ROM z przeglądem miejsc pamięci drugiej wojny światowej.

Ponadto w 2009 roku zaprosiliśmy organizatorów projektów polsko-niemieckich do udziału w konkursie o Polsko-Niemiecką Nagrodę Młodzieży pod hasłem „Zachować pamięć”. Najciekawsze ze zgłoszonych programów nagrodziliśmy na początku 2010 roku.

Nasze zaangażowanie w 2009 roku nie ograniczało się jedynie do kształcenia polityczno-historycznego młodzieży. Wydając publikacje, organizując seminaria i warsztaty na tematy historyczne i inne, za cel stawiamy sobie zapewnienie i podnoszenie jakości programów polsko-niemieckiej wymiany młodzieży. Dzięki ofercie szkoleniowej organizatorzy spotkań – często osoby angażujące się społecznie – otrzymują od nas gotowe rozwiązania i pomoc w pomyślnym przygotowaniu i realizacji

swoich projektów. Dzieje się tak w przypadku warsztatów z animacji językowej czy też planowania trójstronnych spotkań młodzieży.

W roku 2009 PNWM dysponowała w sumie kwotą 9204 tysięcy euro. Rzeczpospolita Polska i Republika Federalna Niemiec wpłaciły do budżetu organizacji po połowie tej sumy. Dzięki tym funduszom sfinansowaliśmy około 3200 polsko-niemieckich projektów, podczas których spotkało się 120 tysięcy młodych ludzi.

Niniejsze sprawozdanie roczne daje Państwu wgląd w pracę PNWM i jednocześnie pokazuje różnorodność polsko-niemieckiej wymiany młodzieży. Życzymy Państwu przyjemnej lektury.

Paweł Moras, Stephan Erb

Liebe Leser,

2009 war ein Jahr voller Gedenk- und Erinnerungstage an die deutsch-polnische Geschichte. Für uns war das ein Anlass, der historisch-politischen Bildung in diesem Jahr besondere Aufmerksamkeit zu schenken. Unsere Publikation „Deutschland, Polen und der Zweite Weltkrieg. Geschichte und Erinnerung“ ist erschienen und wir haben sie bei drei Diskussionsveranstaltungen in Berlin, Warschau und Breslau der Öffentlichkeit präsentiert. Ergänzt wird das Buch durch eine CD-ROM mit einer Übersicht von Erinnerungsorten an den Zweiten Weltkrieg.

Organisatoren deutsch-polnischer Jugendprojekte waren 2009 aufgerufen, sich um den Deutsch-Polnischen Jugendpreis mit Projekten zum Thema „Erinnerung bewahren“ zu bewerben. Die erfolgreichsten von ihnen haben wir Anfang 2010 mit den Jugendpreisen ausgezeichnet.

Wir engagieren uns nicht allein für die historisch-politische Bildung junger Menschen in Deutschland und Polen. Mit Publikationen, Workshops und Seminaren zur Aufbereitung historischer und anderer Themen verfolgen wir das Ziel der Qualitätssicherung und -steigerung im deutsch-polnischen Jugendaustausch. Dort bekommen die oftmals ehrenamtlich tätigen Organisatoren von Jugendbegegnungen konkrete Anregungen und Hilfestellung, wie sie ihre Projekte künftig noch erfolgreicher gestalten können. Das gilt für Workshops zur Sprachanimation ebenso wie für die Planung trilateraler Jugendbegegnungen.

Im Jahr 2009 verfügte das DPJW über insgesamt 9.204.000 Euro. Davon trugen die Bundesrepublik Deutschland und die Republik Polen jeweils etwa die Hälfte. Mit diesem Geld konnten wir unter anderem rund 3.200 deutsch-polnische Jugendprojekte fördern, 120.000 junge Menschen aus beiden Ländern lernten sich dabei kennen.

Dieser Geschäftsbericht gewährt Ihnen Einblick in die Arbeit des DPJW und zeigt zugleich, wie vielfältig der deutsch-polnische Jugendaustausch ist. Wir wünschen Ihnen viel Freude beim Lesen.

Stephan Erb, Paweł Moras

Wydawcy i autorzy poszczególnych tekstów zajęli się po pierwsze „historią samą w sobie”, a po drugie kulturami pamięci. I pytają, czy wspomnienia mogą się kiedykolwiek zrosnąć? Przyczynili się oni w znaczny sposób do tego, że jesteśmy coraz bliżej tego celu.

Ambasador RP dr Marek Prawda z okazji prezentacji książki „Polska – Niemcy. Wojna i pamięć”, 30.08.2009 r., Niemieckie Muzeum Historyczne w Berlinie

Herausgeber und Autoren der einzelnen Texte haben sich zum einen „der Geschichte an sich“ angenommen, zum anderen der Erinnerungskulturen. Und sie fragen, ob unsere Erinnerungen jemals zusammenwachsen können? Sie haben viel dazu beigetragen, dass wir diesem Ziel näher kommen.

Der polnische Botschafter Dr. Marek Prawda anlässlich der Präsentation des Buches „Deutschland, Polen und der Zweite Weltkrieg“, 30.08.2009, im Deutschen Historischen Museum Berlin

2.1 Priorytet tematyczny: kształcenie historyczno-obywatelskie

Jednym z fundamentalnych zadań Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży (PNWM) od początku jej działalności jest rozwój edukacji historyczno-obywatelskiej w ramach spotkań młodych Polaków i Niemców. Oznacza to refleksję nad tematami historycznymi i kwestiami upamiętniania przeszłości w polsko-niemieckiej wymianie młodzieży, a także po-

moc merytoryczną dla organizatorów projektów o tej tematyce. Refleksja nad odległą przeszłością oraz edukacja młodzieży w dziedzinie historii najnowszej mają tworzyć – w przekonaniu PNWM – punkt wyjścia do dalszej poprawy stosunków polsko-niemieckich. Mają też dawać szansę poznania, a może nawet zrozumienia i zaakceptowania perspektywy drugiej strony, zrewidowania własnego punktu widzenia i tym samym stworzenia podstaw dla głębszego porozumienia w kwestiach aktualnych.

Kształcenie historyczno-obywatelskie nie jest więc celem samym w sobie, lecz ma pomagać młodym uczestnikom spotkań polsko-niemieckich zrozumieć teraźniejszość. Mimo upływu prawie 20 lat od powstania PNWM jest to zadanie wciąż aktualne i niełatwe, gdyż podejście do historii nadal różni się w obu krajach, młodzieży często brakuje podstawowej wiedzy

o dziejach sąsiada, a metodyka spotkań musi być na bieżąco dostosowywana do zmieniających się warunków.

W roku 2009 – roku licznych okrągłych rocznic, mających dla współczesnej historii stosunków polsko-niemieckich szczególne znaczenie, PNWM zaangażowała się w trzy główne projekty dotyczące historii i pamięci, chcąc podkreślić wagę tej tematyki w wymianie młodzieży. Były to: konkurs o Polsko-Niemiecką Nagrodę Młodzieży „Zachować pamięć”, wydanie i prezentacje publikacji „Polska – Niemcy. Wojna i pamięć” oraz płyta CD-ROM „Miejsca pamięci drugiej wojny światowej”.

Polsko-Niemiecka Nagroda Młodzieży 2009 „Zachować pamięć”

W 2009 roku po raz trzeci Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży (PNWM) ogłosiła konkurs o Polsko-Niemiecką Nagrodę Młodzieży, tym razem pod hasłem „Zachować pamięć”. Miał on wyłonić najciekawsze z projektów dofinansowanych przez Organizację w tym roku, poświęconych historii i zachowaniu pamięci o niej. Jego adresatami byli organizatorzy i uczestnicy spotkań polsko-niemieckich. Do konkursu zgłoszono 59 projektów. Ponieważ ich treść i forma były dowolne, nadesłano prace posługujące się różnorodnymi mediami i metodami, przedstawiające i badające różne okresy i okoliczności, od historii pojedynczych ludzi po historię całych narodów. W jury konkursu zasiadli m.in. członkowie Polsko-Niemieckiej Rady Młodzieży, przedstawiciele odpowiedzialnych za PNWM ministerstw, parlamentarzysty, dziennikarze oraz eksperci z obu krajów.

2.1 Themenschwerpunkt: Historisch-politische Bildung

Seit der Gründung des DPJW zählt die Entwicklung einer gemeinsamen historisch-politischen Bildung bei deutsch-polnischen Jugendbegegnungen zu den grundlegenden Aufgaben der Institution. Das schließt das Nachdenken über die Geschichte ebenso ein, wie das Gedenken und die inhaltliche Gestaltung von Begegnungen. Das gemeinsame Nachdenken über die Geschichte soll der Ausgangspunkt zu einer weiteren Verbesserung der deutsch-polnischen Beziehungen sein. Es soll Gelegenheit geben, die Perspektive der jeweils anderen Seite kennen und verstehen zu lernen und sie vielleicht sogar zu akzeptieren, den eigenen Standpunkt zu revidieren und so die Grundlagen für ein tieferes Verständnis in heutigen Fragen zu schaffen.

Historisch-politische Bildung ist also kein Selbstzweck, sondern soll den jungen Teilnehmerinnen und Teilnehmern deutsch-polnischer Begegnungen helfen, die Gegenwart zu verstehen. Auch wenn bereits fast 20 Jahre seit der Gründung des DPJW vergangen sind, ist diese Aufgabe immer noch aktuell. Sie ist nicht leicht, da sich die Zugänge zu Fragen der Geschichte in beiden Ländern nach wie vor unterscheiden. Häufig mangelt es jungen Menschen an Grundkenntnissen über die Geschichte des Nachbarn. Auch die Methodik muss sich den veränderlichen Bedingungen laufend anpassen.

Das Jahr 2009 war ein Jahr zahlreicher Erinnerungs- und Gedenktage mit besonderer Bedeutung für die Geschichte der deutsch-polnischen Beziehungen. Bei drei großen Projekten

zum Thema Geschichte und Erinnerung hat sich das DPJW in diesem Jahr engagiert, um die Bedeutung für den Jugendaustausch zu betonen: Bei der Ausschreibung des Deutsch-Polnischen Jugendpreises zum Thema „Erinnerung bewahren“, der Herausgabe und Präsentation der Publikation „Deutschland, Polen und der Zweite Weltkrieg. Geschichte und Erinnerung“ sowie der CD-ROM „Erinnerungsorte an den Zweiten Weltkrieg“.

Deutsch-Polnischer Jugendpreis 2009 „Erinnerung bewahren“

Bereits zum dritten Mal hat das DPJW 2009 den Deutsch-Polnischen Jugendpreis ausgeschrieben, dieses Mal zum Thema „Erinnerung bewahren“. Ausgezeichnet werden sollten die besten Projekte, die das Jugendwerk zum Thema Geschichte und Gedenken im Jahr 2009 gefördert hat. Organisatoren und Teilnehmer deutsch-polnischer Projekte waren aufgerufen, sich zu bewerben. 59 Bewerbungen gingen ein. Form und Inhalt der Projekte waren nicht vorgeschrieben, so dass die eingereichten Beiträge sich verschiedener Methoden und Medien bedienten, um unterschiedliche Zeiten und Begebenheiten zu ergründen, angefangen bei der Geschichte der jeweiligen Nationen bis hin zu Einzelschicksalen. In der Jury saßen u. a. Mitglieder des Deutsch-Polnischen Jugendrats, Vertreter der aufsichtführenden Ministerien, Abgeordnete, Journalisten und Fachjuristen aus beiden Ländern.

2. Projekty PNWM

2. Projekte des DPJW

W kategorii projektów szkolnych Polsko-Niemiecką Nagrodę Młodzieży zdobył polsko-niemiecko-bośniacki projekt „Przyjaciel i wróg” Zespołu Szkół Ekonomicznych w Toruniu, Zespołu Szkół Zawodowych w Syke (Berufsbildende Schulen Syke) oraz Średniej Szkoły Ekonomicznej i Gimnazjum (Srednja Ekonomska Skola i Gimnazija Obala) z Sarajewa. Uczniowie wspólnie wybrali i przeanalizowali trzy filmy opowiadające o zmianach politycznych i społecznych w swoich krajach w latach 80. i 90. W efekcie swych obserwacji, dyskusji i wywiadów ze znanymi osobami zajęli się realizacją filmu, który ich rówieśnikom ma pomóc przyswoić wiedzę o najnowszych wydarzeniach w Europie, pokazać ich wagę i znaczenie. Również w artystyczny sposób, za pomocą poezji i prozy, przeszłością zajęli się uczestnicy warsztatów pod nazwą „Język sprawców – język ofiar”, które otrzymały Polsko-Niemiecką Nagrodę Młodzieży w kategorii pozaszkolnej. Poznali i prześledzili oni historię byłego obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau pod kątem języka i komunikacji w obozowym życiu, a następnie stworzyli 28 tekstów literackich rozprawiających się z tym trudnym tematem. Projekt zorganizowały Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży w Oświęcimiu oraz Stowarzyszenie na Rzecz Kształcenia w Międzynarodowym Domu Spotkań Młodzieży w Sachsenhausen (Bildungsverbund für die IJBS Sachsenhausen e.V.).

Poza nagrodami głównymi jury postanowiło przyznać trzy wyróżnienia. Wśród spotkań szkolnych otrzymał je projekt „Niełatwe pytania – niełatwe odpowiedzi” Powiatowego Zespołu nr 10 Szkół Mechaniczno-Elektronicznych w Kętach i Szkoły im. Theodora Heussa z Uelzen (Theodor-Heuss-Realschule Uelzen). W wyniku spotkań uczniów ze świadkami

historii, nierzadko wywodzącymi się z grona ich najbliższych znajomych i rodzin, powstał film opisujący tragiczne wydarzenia drugiej wojny światowej z perspektywy indywidualnych osób, zaprezentowany następnie w rodzinnych miejscowościach uczniów i udostępniany zainteresowanym. Drugie wyróżnienie w tej kategorii otrzymał cykl spotkań pod hasłem „Historia da się lubić” Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Iławie oraz Szkoły im. Adolfa Reichweina w Heusenstamm (Adolf-Reichwein-Schule Heusenstamm) i Szkoły im. Georga Büchnera w Rodgau (Georg-Büchner-Schule Rodgau). Uczestnicy projektu, z których najmłodszy mieli zaledwie 12 lat, przygotowali przedstawienie teatralne, a także komiksy, opowiadające w krótki i przystępny sposób o najważniejszych wydarzeniach w historii stosunków polsko-niemieckich. Ich celem, podobnie jak innych zwycięzców, było popularyzowanie historii wśród rówieśników za pomocą ciekawych, niestandardowych i odpowiednich do wieku odbiorców metod.

Wyróżnienie w kategorii młodzieżowych projektów pozaszkolnych otrzymały Europejski Dom Spotkań – Fundacja Nowy Staw z Lublina, Polsko-Niemiecka Akademia Młodzieży (Deutsch-Polnische Jugendakademie e.V.) z Münster oraz stowarzyszenie Nasha Sprava z Łucka za program „Common past, common future, looking for a dialogue”. To przedsięwzięcie młodych ludzi z Polski, Niemiec i Ukrainy polegało na badaniu śladów różnych kultur w historii i architekturze Lublina i zaowocowało wystawą zdjęć obrazujących je. Zaprezentowano ją w oryginalny sposób: uczestnicy, niczym „żywa” galeria, przymocowali do siebie fotografie i maszerując przez miasto, zachęcali mieszkańców do obejrzenia wystawy. Była ona także prezentowana w lubelskim Domu Kultury LSM.

In der Kategorie Schulaustausch erhielt das deutsch-polnisch-bosnische Projekt „Freund oder Feind“ den Deutsch-Polnischen Jugendpreis. Die Schülerinnen und Schüler der Berufsbildenden Schulen aus dem niedersächsischen Syke, des Schulzentrums für Wirtschaft (Zespół Szkół Ekonomicznych) aus Toruń (Thorn) und der Mittelschule für Wirtschaft und des Gymnasiums (Srednja Ekonomska Skola i Gimnazija Obala) aus Sarajevo analysierten während einer Jugendbegegnung gemeinsam drei Filme, die über die politischen und gesellschaftlichen Veränderungen in den 80er und 90er Jahren in ihren jeweiligen Ländern berichten. Nach vielen Diskussionen und Gesprächen entstand ihr eigener Film, der jungen Menschen helfen soll, die jüngsten Ereignisse in Europa und ihre Bedeutung besser zu verstehen. Eine künstlerische Auseinandersetzung mit der Geschichte haben auch die Jugendlichen gewählt, die den Deutsch-Polnischen Jugendpreis in der Kategorie außerschulischer Jugendaustausch gewonnen haben. Ihr Thema war „Tätersprache-Opfersprache“, der sie sich mit Hilfe von Lyrik und Prosa genähert haben. Während einer Schreibwerkstatt im April 2009 in Oświęcim (Auschwitz) haben sie die Geschichte des Konzentrationslagers Auschwitz-Birkenau aus der Perspektive der Sprache im Konzentrationslager untersucht und 28 eigene literarische Texte verfasst. Dieses Projekt hatten die Internationale Jugendbegegnungsstätte Auschwitz (Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży w Oświęcimiu) und der Bildungsverbund für die IJBS Sachsenhausen e.V. organisiert.

Neben den zwei Hauptpreisen hat die Jury noch drei weitere Projekte ausgezeichnet. Im Bereich Schulaustausch erhielt das Projekt „Keine leichten Fragen, keine leichten Antworten“

der Kreisschule Nr. 10 für Mechanik und Elektro aus Kęty (Powiatowy Zespół Szkół Nr. 10 Mechaniczno-Elektronicznych) und der Theodor-Heuss-Realschule Uelzen die Auszeichnung. Als Ergebnis ihrer Gespräche mit Zeitzeugen – nicht selten aus dem direkten familiären Umfeld – entstand ein Film, der über die tragischen Ereignisse des Zweiten Weltkriegs aus der Perspektive individueller Schicksale berichtet. Ihren Film haben die Schülerinnen und Schüler in ihren Heimatorten vorgeführt und allen Interessierten zur Verfügung gestellt. Die zweite Auszeichnung in dieser Kategorie erhielt das Projekt „Geschichte zum Anfassen“ des Allgemeinbildenden Schulzentrums Iława (Zespół Szkół Ogólnokształcących) sowie der Adolf-Reichwein-Schule Heusenstamm und der Georg-Büchner-Schule Rodgau. Die Schüler, die jüngsten unter ihnen waren gerade mal zwölf Jahre alt, haben Theateraufführungen und Comics über die bedeutendsten Ereignisse in der deutsch-polnischen Geschichte erarbeitet. Zum Ziel hatten sie sich – wie sicherlich auch die Teilnehmer aller anderen Projekte – gesetzt, ihren Altersgenossen die historischen Ereignisse auf eine untypische, für Jugendliche interessante Art näher zu bringen.

Im Bereich außerschulischer Jugendaustausch wurde das Projekt „Common past, common future, looking for a dialogue“ des Europäischen Begegnungshauses der Stiftung Nowy Staw (Europejski Dom Spotkań – Fundacja Nowy Staw) aus Lublin, der Deutsch-Polnischen Jugendakademie Münster sowie der Vereinigung „Nasha Sprava“ aus Luck in der Ukraine ausgezeichnet. Die jungen Menschen aus Polen, Deutschland und der Ukraine begaben sich auf Spurensuche nach kulturellen Einflüssen auf die Geschichte und Architektur in Lublin und entwickelten daraus eine Fotoausstellung, die sie als lebendige Ausstellung

Wręczenie nagród odbyło się 28 stycznia 2010 roku w ramach XIX posiedzenia Polsko-Niemieckiej Rady Młodzieży we Wrocławiu. Na uroczystość przybyli uczestnicy i organizatorzy wszystkich nagrodzonych i wyróżnionych projektów. Polsko-Niemieckie Nagrody Młodzieży w postaci statuetki i czeku o wartości 2000 euro dla każdego partnera projektu oraz wyróżnienia – nagrody rzeczowe – odebrali oni z rąk podsekretarza stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Krzysztofa Stanowskiego oraz sekretarza stanu w Federalnym Ministerstwie ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży (Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend) Josefa Heckena. Uroczystości towarzyszyli liczni goście, przedstawiciele władz lokalnych, współpracujących z PNWM instytucji oraz mediów. Depeszę o wręczeniu nagród napisała Polska Agencja Prasowa i w ślad za nią liczne media online w Polsce, a także niemiecka Ewangelicka Agencja Prasowa (Evangelischer Pressedienst). O nagrodach mówiono także na antenie Polskiego Radia Wrocław.

Publikacja „Polska – Niemcy. Wojna i pamięć”: wydanie i prezentacje

W sierpniu 2009 roku Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży (PNWM) wydała publikację „Polska – Niemcy. Wojna i pamięć” pod redakcją Beate Kosmali i Jerzego Kochanowskiego. Pomysł tej książki narodził się kilka lat wcześniej w działającej w ramach Organizacji grupie roboczej ds. historii, gdy wśród animatorów, nauczycieli i młodych ludzi angażujących się w polsko-niemiecką wymianę młodzieży zdiagnozowano brak publikacji kompleksowo i rzetelnie informującej o drugiej wojnie światowej oraz jej długotrwałych, do dziś odczuwalnych następstwach.

Po kilku latach pracy polsko-niemieckiego zespołu ponad 40 historyków powstał zbiór materiałów, które mają stać się zachętą i pomocą dla organizatorów młodzieżowych projektów historycznych, w szczególności odnoszących się do najbliższego sąsiedztwa polsko-niemieckiego. Ponadto publikacja ta skierowana jest do samej młodzieży, a także młodych dorosłych i osób zainteresowanych historią.

W książce znajduje się 15 esejów przedstawiających w zarysie historię narodowego socjalizmu oraz drugiej wojny światowej, jak również temat kultury pamięci w obu krajach. Drugą istotną część publikacji stanowi 145 pojęć kluczowych – zbiór informacji dotyczących wydarzeń, pojęć i osób związanych z drugą wojną światową. Autorzy publikacji starali się ukazać zarówno polski, jak i niemiecki punkt widzenia oraz przybliżyć czytelnikowi, obok podobnych ocen wydarzeń historycznych, także te rozbieżne. Do książki dołączona została płyta CD-ROM z informacjami o miejscach pamięci drugiej wojny światowej w Polsce i Niemczech. Publikacja ukazała się w dwóch wersjach językowych: polskiej i niemieckiej.

W celu przedstawienia i promocji publikacji PNWM zorganizowała w 2009 roku jej trzy publiczne prezentacje: 31 sierpnia w Niemieckim Muzeum Historycznym (Deutsches Historisches Museum, DHM) w Berlinie, 3 września w Muzeum Powstania Warszawskiego w Warszawie oraz 26 października we Wrocławiu, podczas otwarcia Konferencji Jednostek Centralnych PNWM. Przedstawienie książki w DHM odbyło się w ramach imprez towarzyszących wystawie „Niemcy i Polacy 1.9.39 Otchłań i nadzieja” (Deutsche und Polen – 1.9.39 – Abgründe und Hoffnungen), gdzie wystawiano m.in. eksponaty związane z wymianą młodzieży wypożyczone od PNWM. Imprezy w stolicach Polski i Niemiec czasowo i tematycznie wpisały się w uroczystości związane z rocznicą wybuchu drugiej wojny światowej. Publikację zaprezentowano najpierw podczas warsztatów dla organizatorów polsko-niemieckich spotkań młodzieży na temat wojny i okupacji w powojennym filmie polskim i niemieckim. Mówiono o zastosowaniu książki oraz filmów w przygotowaniu i podczas realizacji polsko-niemieckich projektów. Następnie odbyły się otwarte dla publiczności prezentacje publikacji połączone z dyskusją ekspertów na temat znaczenia edukacji historycznej w spotkaniach młodzieży. Podobny charakter miała promocja książki we Wrocławiu, wzbogacona o dyskusję na temat polsko-niemieckiego podręcznika do historii.

We wszystkich debatach udział wzięli autorzy i redaktorzy książki oraz znani badacze polsko-niemieckiej przeszłości z obu krajów. Dyskusje przyciągnęły liczną publiczność zainteresowaną historią i wymianą polsko-niemiecką (80–130 osób), m.in. osoby zaangażowane w pracę z młodzieżą, nauczycieli, studentów, dziennikarzy oraz przedstawicieli organizacji i instytucji partnerskich PNWM.

Płyta CD-ROM „Miejsca pamięci drugiej wojny światowej”

Wizyty w miejscach pamięci związanych z drugą wojną światową są nieodłącznym elementem edukacji historyczno-obywatelskiej. Aby ułatwić realizację takich projektów, Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży (PNWM) wydała płytę CD-ROM „Miejsca pamięci drugiej wojny światowej” z opisem miejsc pamięci w obu krajach, z uwzględnieniem wszystkich krajów związkowych i województw. Oprócz historii danego miejsca można tam znaleźć praktyczne informacje dotyczące możliwości zwiedzania, godzin otwarcia, osób kontaktowych itp. Informacje te były do tej pory dostępne wyłącznie na stronach internetowych PNWM. Zdecydowano się jednak przygotować wersję na płycie CD-ROM i dołączyć ją do książki „Polska – Niemcy. Wojna i pamięć”, by umożliwić korzystanie z tych materiałów osobom, które nie zawsze mają swobodny dostęp do Internetu. Płyta została ponadto – w ramach akcji promocyjnej – załączona do 60. numeru kwartalnika „Karta”.

in der Stadt zeigten. Die Ausstellung wurde auch im Kulturhaus der Stadt Lublin (Dom Kultury LSM) präsentiert.

Verliehen wurden die Preise am 28. Januar 2010 im Rahmen der 19. Sitzung des Deutsch-Polnischen Jugendrates in Breslau (Wrocław). Zur Verleihung reisten Teilnehmer und Organisatoren aller ausgezeichneten Projekte an. Die Statuen, Schecks in Höhe von 2000 Euro für jeden Projektpartner sowie Sachpreise überreichten Unterstaatssekretär Krzysztof Stanowski aus dem Ministerium für Nationale Bildung (Ministerstwo Edukacji Narodowej) und Staatssekretär Josef Hecken aus dem Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend. Zahlreiche Gäste, Vertreter von regionalen Behörden, Medien und Partnerinstitutionen des DPJW waren ebenfalls eingeladen. Ein Bericht der Polnischen Presse Agentur (Polska Agencja Prasowa PAP) über die Preisverleihung fand seinen Weg in zahlreiche polnische Online-Medien. Weiterhin berichteten der Evangelische Pressedienst sowie der Polnische Rundfunk in Breslau (Polskie Radio Wrocław).

Herausgabe und Präsentation der Publikation „Deutschland, Polen und der Zweite Weltkrieg. Geschichte und Erinnerung”

Im August 2009 ist die DPJW-Publikation „Deutschland, Polen und der Zweite Weltkrieg” erschienen, die von Beate Kosmala und Jerzy Kochanowski herausgegeben wurde. Die Idee zu diesem Buch entstand vor einigen Jahren innerhalb der AG Geschichte des DPJW. Multiplikatoren, Lehrerinnen und Lehrer und Jugendliche, die am deutsch-polnischen Jugendaustausch teilnehmen, hatten festgestellt, dass es an einer Publikation fehlt, die komplex und sachlich über den Zweiten Weltkrieg und seine langfristigen, bis heute spürbaren Folgen informiert.

Nachdem das deutsch-polnische Team von mehr als 40 Historikerinnen und Historikern mehrere Jahre lang gearbeitet hatte, entstand eine Materialsammlung, die für Organisatoren von Geschichtsprojekten – vor allem zum schmerzhaftesten Kapitel der deutsch-polnischen Nachbarschaft – Anregung und Hilfe sein kann. Darüber hinaus richtet sich die Publikation auch direkt an Jugendliche und junge Erwachsene, wie an alle, die sich für Geschichte interessieren.

In dem Buch finden sich 15 Essays, die einen Überblick über die Geschichte des Nationalsozialismus und des Zweiten Weltkriegs sowie über Erinnerungskultur in Deutschland und Polen geben. Den zweiten, besonders wichtigen Teil der Publikation bilden 145 Schlüsselbegriffe – Informationen zu Ereignissen, Begriffen und Personen, die mit dem Zweiten Weltkrieg verbunden sind. Die Autorinnen und Autoren haben sich bemüht, sowohl die deutsche als auch die polnische Perspektive aufzuzeigen und der Leserschaft nicht nur die Bewertungen von historischen Ereignissen näher zu bringen, die in Deutschland und Polen gleich sind, sondern auch die unterschiedlichen. Beigefügt

wurde der Publikation eine CD-ROM mit Informationen über Erinnerungsorte an den Zweiten Weltkrieg in Deutschland und Polen. Die Publikation ist auf Deutsch und Polnisch erschienen.

Um die neue Publikation vorzustellen und für sie zu werben, hat das DPJW 2009 drei öffentliche Präsentationen organisiert: Am 31. August im Deutschen Historischen Museum (DHM) in Berlin, am 3. September im Museum des Warschauer Aufstands (Muzeum Powstania Warszawskiego) in Warschau (Warszawa) sowie während der DPJW-Zentralstellenkonferenz am 26. Oktober in Breslau (Wrocław). Die Veranstaltung im DHM fand im Rahmen des Begleitprogramms zur Ausstellung „Deutsche und Polen – 1.9.39 – Abgründe und Hoffnungen” statt, bei der auch einige Exponate des DPJW zum Jugendaustausch gezeigt wurden. Die Veranstaltungen in den beiden Hauptstädten fügten sich zeitlich und thematisch gut in die Gedenkfeierlichkeiten zum Jahrestag des Ausbruchs des Zweiten Weltkriegs ein. Die Publikation wurde zunächst im Rahmen von Workshops für Organisatoren deutsch-polnischer Jugendbegegnungen zum Thema Krieg und Besetzung im deutschen bzw. polnischen Nachkriegsfilm vorgestellt. Erläutert wurde, wie das Buch und die Filme bei der Vorbereitung und Durchführung von deutsch-polnischen Projekten verwendet werden können. Anschließend fand die Buchvorstellung für die Öffentlichkeit statt, verbunden mit einer Podiumsdiskussion zur Frage, welchen Platz historische Bildung im Jugendaustausch einnimmt. Die Buchvorstellung in Breslau folgte einem ähnlichen Muster, ergänzt noch um eine Diskussion zum deutsch-polnischen Geschichtsbuch für den Schulunterricht.

An den Diskussionen nahmen Autorinnen und Autoren des Buches, die Herausgeber sowie bekannte Forscherinnen und Forscher zur deutsch-polnischen Geschichte aus beiden Ländern und Medienvertreter teil. Die Buchvorstellungen stießen auf reges Interesse bei einem an Geschichte und deutsch-polnischem Jugendaustausch interessierten Publikum (80 bis 130 Gäste): Organisatoren von Jugendaustausch, Lehrerinnen und Lehrer, Studierende, Vertreter von Medien und von Partneereinrichtungen des DPJW.

CD-ROM „Erinnerungsorte an den Zweiten Weltkrieg”

Besuche von Erinnerungsorten an den Zweiten Weltkrieg sind fester Bestandteil der politisch-historischen Bildung. Um die Durchführung solcher Projekte zu erleichtern, hat das DPJW die CD-ROM „Erinnerungsorte an den Zweiten Weltkrieg” mit einer Übersicht über die Erinnerungsorte in beiden Ländern – untergliedert in Bundesländer und Woiwodschaften – herausgegeben. Außer Informationen zur Geschichte des jeweiligen Ortes bietet sie praktische Informationen zu Besichtigungsmöglichkeiten, Öffnungszeiten, Ansprechpartnern u. ä. Diese Publikation war bisher auf den Internetseiten des DPJW zugänglich, es wurde jedoch beschlossen, auch eine Version auf CD-ROM vorzubereiten und dem Buch „Deutschland, Polen und

Miejsca pamięci

Miejsca pamięci mają w działalności Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży (PNWM) wyjątkowe znaczenie, bowiem Organizacja dofinansowuje wyjazdy do nich również wtedy, gdy odbywają się bez udziału grupy partnerskiej z drugiego kraju. Z tego szczególnego uregulowania korzysta rocznie ok. 120 grup, a 90% z nich to grupy niemieckie. PNWM zależy na tym, żeby pobyt niemieckiej młodzieży w miejscu pamięci w Polsce nie był wyłącznie wyprawą w niemiecką przeszłość, lecz okazją do zapoznania się z realiami życia w sąsiednim kraju, dlatego zachęca wnioskodawców do organizowania wspólnych spotkań z grupami partnerskimi z Polski.

Pobyt w miejscach faszystowskiego terroru i kontakt z jego ofiarami są szczególnego rodzaju spotkaniami z historią i ważne jest, by nie zostały one zredukowane do bezmyślnego oglądania. Dlatego od początku swej działalności PNWM wspiera organizatorów spotkań w dydaktycznych i organizacyjnych przygotowaniach do takich podróży, przeprowadzając szkolenia, jak np. cykl seminariów „Wspólna nauka w Oświęcimiu – czy to jest możliwe?” w latach 1994 – 1999, czy dofinansowując lub wydając publikacje takie jak „Bildungsarbeit und historisches Lernen in der Gedenkstätte Majdanek” (Praca edukacyjna i nauka historii w miejscu pamięci Majdanek; wyd.: Państwowe Muzeum na Majdanku, Lublin 2000), „Edukacja historyczna w miejscach pamięci. Zarys problematyki” (wyd.: Stowarzyszenie „Dialog i Współpraca”, Lublin 2002) czy CD-ROM „Miejsca pamięci drugiej wojny światowej”.

Dyskusja ekspercka „Wkład wymiany młodzieży w proces edukacji obywatelskiej i historycznej we wspólnej Europie” oraz warsztaty dla animatorów projektów historycznych

W marcu 2009 roku w Domu Spotkań z Historią w Warszawie odbył się cykl imprez informacyjno-promocyjnych na temat poszczególnych aspektów pracy miejsc pamięci i ruchu oporu w Polsce i Niemczech oraz na temat znaczenia międzynarodowej wymiany w historyczno-obywatelskiej edukacji młodzieży. Ich współorganizatorem były Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego oraz Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży (PNWM). PNWM zaangażowała się szczególnie w dyskusję panelową pod tytułem „Wkład wymiany młodzieży w proces edukacji obywatelskiej i historycznej we wspólnej Europie. Jak polsko-niemieckie doświadczenie może być wykorzystane na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego”. Na spotkaniu gościli podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Krzysztof Stanowski oraz Jerzy Rejt, członkowie Polsko-Niemieckiej Rady Młodzieży. W debacie wziął udział dyrektor PNWM Stephan Erb, opowiadając o doświadczeniach polsko-niemieckiej współpracy młodzieży. Dyskutowano nad pytaniem, czy model PNWM, który odniósł sukces, da się przenieść na przykład na działania współpracy polsko-ukraińskiej. Uczestnicy dyskusji byli zgodni co do jednego: poprawy porozumie-

nia wśród młodzieży z Polski i jej wschodnioeuropejskich sąsiadów nie da się osiągnąć wyłącznie za pomocą instrumentów zinstytucjonalizowanych. O wiele ważniejsze jest zaangażowanie na rzecz porozumienia polsko-ukraińskiego na płaszczyźnie wszystkich grup społecznych.

Dyskusję panelową uzupełniły warsztaty dla nauczycieli pod hasłem „Miejsca pamięci w stosunkach polsko-niemieckich”, gdzie oprócz zajęć odnoszących się do tego tematu, przedstawiono działalność Organizacji, szczególnie w kontekście pozyskiwania dotacji na realizację projektów historycznych.

Dyskusja młodzieży z przewodniczącymi Sejmu i Bundestagu

W grudniu dom spotkań w Krzyżowej odwiedzili marszałek sejmu Bronisław Komorowski oraz przewodniczący Bundestagu Norbert Lammert. Z okazji 20. rocznicy upadku komunizmu w Europie odślonili oni wspólnie fragment muru berlińskiego. Ten zrozumiały i namacalny symbol „żelaznej kurtyny” ma nie tylko przypominać o historii, ale także stać się znakiem wspólnej przyszłości. Po uroczystości przewodniczący parlamentów wzięli udział w dyskusji z młodzieżą m.in. z uczniami klas dyplomacji europejskiej z V Liceum Ogólnokształcącego we Wrocławiu – uczestnikami wymian polsko-niemieckich. Dyskusja dotyczyła aktualnych aspektów stosunków polsko-niemieckich oraz wspólnych projektów po wprowadzeniu w życie Traktatu Lizbońskiego.

der Zweite Weltkrieg. Geschichte und Erinnerung” beizulegen. Dies ermöglicht es auch Personen, die nicht ständig über einen Internetanschluss verfügen, die Materialien zu nutzen. Die CD-ROM wurde darüber hinaus im Rahmen einer Werbeaktion für das DPJW der 60. Ausgabe der Vierteljahresschrift „Karta” beigelegt.

Gedenkstätten

Gedenkstätten des Zweiten Weltkriegs und insbesondere der deutschen Konzentrations- und Vernichtungslager in Polen haben in der Arbeit des DPJW eine besondere Bedeutung, da der Besuch von Gedenkstätten vom DPJW auch dann finanziell gefördert wird, wenn die Fahrt ohne eine Partnergruppe aus dem Nachbarland stattfindet. Von dieser Ausnahmeregelung machen jährlich etwa 120 Gruppen Gebrauch. 90% davon sind deutsche Jugendgruppen, die Gedenkstätten in Polen besuchen. Damit diese Fahrten nicht nur Reisen in die deutsche Vergangenheit sind, legt das DPJW besonderen Wert darauf, dass bei der Vorbereitung und während des Programms eine Auseinandersetzung mit dem Gastland Polen und seiner heutigen Realität stattfindet. Daher ermutigt das Jugendwerk seine Antragsteller, gemeinsame Aktivitäten mit einer polnischen Partnergruppe einzuplanen.

Der Besuch von Schauplätzen des nationalsozialistischen Terrors und die Begegnung mit seinen Opfern sind eine besonders eindrückliche Form der Auseinandersetzung mit der Geschichte. Umso wichtiger ist es, dass diese Besuche nicht auf eine bloße Besichtigung reduziert werden. Das Deutsch-Polnische Jugendwerk weist daher die Organisatoren deutsch-polnischer Jugendbegegnungen darauf hin, den Gedenkstättenbesuch didaktisch gründlich vorzubereiten und hat beispielsweise in den Jahren 1994 bis 1999 Seminare zum Thema „Gemeinsames Lernen in Auschwitz – Ist das möglich?” angeboten. Darüber hinaus hat das DPJW Publikationen wie „Bildungsarbeit und historisches Lernen in der Gedenkstätte Majdanek” (herausgegeben vom Staatlichen Museum in Majdanek; Państwowe Muzeum na Majdanku, Lublin 2000) oder „Historische Bildung in Gedenkstätten. Eine Problemskizze” (herausgegeben von der Gesellschaft „Dialog und Zusammenarbeit”, Stowarzyszenie Dialog i Współpraca, Lublin 2002) oder die CD-ROM „Erinnerungsorte an den Zweiten Weltkrieg” herausgegeben oder mitfinanziert.

Expertendiskussion „Der Beitrag des Jugendaustauschs für die historisch-politische Bildung im gemeinsamen Europa” sowie Workshops für Organisatoren von Geschichtsprojekten

Im März 2009 fand im Haus der Begegnung mit der Geschichte in Warschau eine Reihe von Informationsveranstaltungen zu einzelnen Aspekten der Arbeit von Gedenkstätten und Widerstandsbewegungen in Polen und Deutschland sowie

zur Bedeutung des internationalen Jugendaustauschs für die historisch-politische Bildung junger Menschen statt. Mitveranstalter waren die Stiftung Kreisau für Europäische Verständigung sowie das DPJW. Das DPJW engagierte sich v. a. im Rahmen der Podiumsdiskussion „Der Beitrag des Jugendaustauschs für die historisch-politische Bildung im gemeinsamen Europa. Wie können Erfahrungen der deutsch-polnischen Zusammenarbeit für die Entwicklung der Zivilgesellschaft in Osteuropa genutzt werden?”. Zu den Gästen der Veranstaltung gehörten Unterstaatssekretär Krzysztof Stanowski und Jerzy Rejt, beide Mitglieder des Deutsch-Polnischen Jugendrats. Der Geschäftsführer des DPJW, Stephan Erb, berichtete während der Podiumsdiskussion über Erfahrungen aus der deutsch-polnischen Jugendzusammenarbeit. Diskutiert wurde die Frage, ob sich das Erfolgsmodell DPJW beispielsweise auf die polnisch-ukrainische Zusammenarbeit im Jugendbereich übertragen lässt. Allein mit einer institutionalisierten Einrichtung, darüber waren sich die Podiumsteilnehmer einig, ist keine Verbesserung der Verständigung junger Menschen aus Polen und osteuropäischen Nachbarländern zu erreichen. Wichtig sei vielmehr, dass das Engagement für die polnisch-ukrainische Verständigung von allen gesellschaftlichen Gruppen getragen werde.

Für Lehrerinnen und Lehrer wurden zusätzlich zur Podiumsveranstaltung Workshops zum Thema „Gedenkstätten in den deutsch-polnischen Beziehungen” vorbereitet, in denen neben der Beschäftigung mit dem Thema die Tätigkeit des DPJW vorgestellt wurde, besonders mit Blick auf Fördermöglichkeiten für die Durchführung von Geschichtsprojekten.

Diskussion von Jugendlichen mit Parlamentspräsidenten

Im Dezember besuchten der polnische Parlamentspräsident Bronisław Komorowski und Bundestagspräsident Norbert Lammert gemeinsam die Begegnungsstätte Kreisau. Anlässlich des 20. Jahrestages des Endes des Kommunismus in Europa enthüllten sie ein Stück Berliner Mauer. Dieses (be-)greifbare Relikt des „Eisernen Vorhangs” soll nicht nur an die Geschichte erinnern, sondern auch als Symbol einer gemeinsamen Zukunft dienen. Nach dem Festakt beteiligten sich die beiden Parlamentspräsidenten an einer Diskussion mit Jugendlichen, u. a. Schüler der Klasse für europäische Diplomatie aus dem V Gymnasium Breslau, die an deutsch-polnischen Austauschprojekten beteiligt waren. In der Debatte mit den Jugendlichen ging es um aktuelle Aspekte der deutsch-polnischen Beziehungen sowie gemeinsame, aus dem Lissabon-Vertrag resultierende Projekte.

2.2 Podnoszenie kwalifikacji w polsko-niemieckiej wymianie młodzieży

Każdego roku Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży (PNWM) przedstawia szeroką ofertę specjalistycznych programów dokształcających z zakresu edukacji międzykulturowej, zarządzania projektem czy – jak po raz pierwszy w 2009 roku – public relations. SeminaRIA i szkolenia czy też fora umożliwiają organizatorom spotkań poszerzenie ich warsztatu metod pracy z młodzieżą, a tym samym wpływają bezpośrednio na jakość formy i treści realizowanych projektów. Nowe pomysły, tematy, metody – to wszystko pozwala partnerstwu z wieloletnim stażem zachować atrakcyjność projektów, a odkrywanie nowych aspektów wymiany pogłębia i utrwala ich współpracę. Natomiast początkującym praktykom udział w szkoleniach podsuwa gotowe rozwiązania, metody i narzędzia pracy przy organizacji spotkań, a także umożliwia zapoznanie się z procedurami wnioskowania o dotacje PNWM.

Z oferty programów dokształcających PNWM i szkoleń oferowanych przez jednostki centralne skorzystało w roku 2009 ok. 500 nauczycieli z Polski i Niemiec. W pozaszkolnej wymianie młodzieży większość specjalistycznych programów szkoleniowych dla wnioskodawców oferują jednostki centralne, częściowo we współpracy z PNWM. Bezpośrednie oferty PNWM mają w związku z tym charakter uzupełniający.

I tak w 2009 roku kontynuowano realizowany przez trenerów PNWM cykl szkoleń „ABC PNWM” w Polsce oraz po raz pierwszy zorganizowano takie szkolenia w Niemczech. Ich głównym celem jest przekazanie podstawowych informacji na temat działalności polsko-niemieckiej wymiany młodzieży i możliwości uzyskania dotacji w PNWM. Fora regionalne odbywające się w regionie przygranicznym i w Turynгии skierowane są zarówno do początkujących, jak i doświadczonych wnioskodawców z danego obszaru oraz do ich partnerów z drugiego kraju. Po przerwie w 2008 roku powrócono do realizacji tradycyjnego forum w Hesji, tym razem w nowym miejscu.

2.2 Qualifizierung im deutsch-polnischen Jugendaustausch

Das DPJW bietet in jedem Jahr eine Reihe von Schulungen zu interkultureller Bildung, Projektmanagement oder – erstmals 2009 – zur Öffentlichkeitsarbeit an. Seminare, Schulungen und Foren ermöglichen es Organisatoren, ihr methodisches Wissen für die Arbeit mit Jugendlichen zu erweitern, haben aber auch gleichzeitig direkten Einfluss auf die Qualität von Form und Inhalt durchgeführter Projekte. Neue Ideen, Themen, Methoden ermöglichen es langjährigen Projektpartnern, immer wieder attraktive Projekte anzubieten, wobei die Zusammenarbeit durch das Entdecken neuer Aspekte des Jugendaustauschs vertieft und gefestigt wird. Neuen Praktikern hingegen, die bisher noch keinen Austausch organisiert haben, gibt eine Schulung fertige Werkzeuge für ihre Arbeit an die Hand, die sie ganz konkret nutzen können.

Das Fortbildungsangebot des DPJW und die Schulungen, die von Zentralstellen angeboten wurden, haben 2009 etwa 500 Lehrerinnen und Lehrer aus Deutschland und Polen in Anspruch genommen. Im außerschulischen Jugendaustausch bieten Zentralstellen die meisten Fortbildungen für ihre Träger an, zum Teil in Kooperation mit dem DPJW. Im außerschulischen Jugendaustausch sind die Angebote des DPJW daher als ergänzend zu verstehen.

So wurde die Veranstaltungsreihe „ABC DPJW“ in Polen fortgeführt und erstmals auch in Deutschland angeboten. In dezentralen Veranstaltungen vermitteln DPJW-Trainerinnen und Trainer grundlegende Inhalte und Formalien des deutsch-polnischen Jugendaustauschs. Die regionalen Foren im grenznahen Raum und in Thüringen wenden sich sowohl an Einsteiger als auch an erfahrene Träger einer Region und an ihre Partnerorganisationen im jeweils anderen Land. Nach einer Pause 2008 konnte das traditionsreiche Forum in Hessen an neuem Ort fortgeführt werden.

"Trzeba wspierać dialog międzykulturowy. Chcę w tym pomagać, bo połąkłem waszego bakcyła. Chcę »zarażać« innych radością rozpowszechniania pozytywnych międzynarodowych doświadczeń."

Uczestnik szkolenia dla multiplikatorów

"Interkultureller Dialog muss gefördert werden. Ich möchte dabei helfen, denn mich hat euer Bazillus erwischt. Ich möchte andere »infizieren« mit der Freude und den positiven internationalen Eindrücken."

Teilnehmer an einer Multiplikatorenfortbildung

„Projekty? – Projekty!“

7 – 11. 1. 2009: Wrocław

Adresaci: Nauczyciele szkół zawodowych z Polski i Niemiec

Tematem szkolenia było wspólne planowanie i organizacja projektów dla uczniów szkół zawodowych w Polsce i Niemczech. W grupach roboczych i na plenum uczestnicy dyskutowali o dotychczasowych doświadczeniach i efektach zorganizowanych wymian oraz stosowanych metodach pracy i zarządzania projektami. W zespołach polsko-niemieckich wypracowali pomysły projektów kucharskich i budowlanych, a także zapoznali się z procedurami składania i rozliczania wniosków w PNWM.

„PNWM – Pierwsze kroki“

5 – 7. 2. 2009: Toruń (dla woj. kujawsko-pomorskiego)

4 – 6. 6. 2009: Ostróda (dla woj. warmińsko-mazurskiego)

12 – 14. 11. 2009: Piekary (dla woj. małopolskiego)

Adresaci: Nauczyciele rozpoczynający polsko-niemiecką wymianę młodzieży

W roku 2009 oferowany od lat cykl szkoleń „Pierwsze kroki” cieszył się nadal dużym zainteresowaniem. W każdym ze spotkań uczestniczyło ok. 20 nauczycieli. Zapoznali się oni z ideą polsko-niemieckiej współpracy szkół i zasadami przyznawania oraz rozliczania dotacji PNWM. Ponadto przyswoili sobie metody przygotowywania, realizacji i podsumowania projektów, takie jak pedagogika gier i zabaw oraz animacja językowa. Szczególną uwagę poświęcono tematowi partycypacji młodzieży w organizacji projektu i komunikacji w zespole międzynarodowym.

„Projekte? – Projekte!“

7. – 11. 1. 2009: Wrocław (Breslau)

Zielgruppe: Berufsschullehrerinnen und -lehrer aus Deutschland und Polen

Im Mittelpunkt dieser Fortbildung stand die gemeinsame Projektarbeit für Berufsschülerinnen und -schüler aus beiden Ländern. In Arbeitsgruppen und gemeinsamen Diskussionen diskutierten die Teilnehmerinnen und Teilnehmer über ihre bisherigen Erfahrungen, bereits durchgeführte Projekte und die dabei angewendeten Methoden der Projektarbeit und des Projektmanagements. In deutsch-polnischen Teams erarbeiteten sie Projektideen und Programme für Koch- oder Bauprojekte und machten sich mit dem Förderverfahren des DPJW vertraut.

„DPJW – Erste Schritte“

5. – 7. 2. 2009: Toruń (Thorn),

für Woiwodschaft Kujawsko-Pomorskie (Kujawien-Pommern)

4. – 6. 6. 2009 Ostróda (Osterode),

für Woiwodschaft Warmińsko-Mazurskie (Ermland-Masuren)

12. – 14. 11. 2009: Piekary, für Woiwodschaft Małopolskie (Klempolen)

Zielgruppe: Lehrerinnen und Lehrer mit ersten Erfahrungen im deutsch-polnischen Jugendaustausch

Auch 2009 fand die Schulungsreihe „Erste Schritte” großen Anklang. An den einzelnen Treffen nahmen jeweils etwa 20 Lehrkräfte teil. Sie erfuhren etwas über die Idee von Schulpartnerschaften zwischen Deutschland und Polen und darüber, wie die Fördermittel des DPJW bewilligt und abgerechnet werden. Darüber hinaus lernten die Teilnehmerinnen und Teilnehmer in Workshops Methoden zur Vorbereitung, Durchführung und Auswertung eines deutsch-polnischen Projekts kennen, z.B. Spielpädagogik, Kennenlernspiele und Sprachanimation. Besondere Aufmerksamkeit wurde darüber hinaus der Partizipation Jugendlicher an der Projektplanung und der Kommunikation in einem internationalen Team gewidmet.

Szkolenia dla jednostek centralnych PNWM

13. 2. 2009: Berlin

25. 6. 2009: Kassel

15. 6. 2009: Potsdam (Poczdam)

2. 10. 2009: München (Monachium)

Adresaci: Pracownicy jednostek centralnych

Jednostki centralne to instytucje partnerskie PNWM w Polsce i Niemczech, które częściowo przejęły jej kompetencje w zakresie wspierania wymiany (m.in. rozpatrywanie wniosków i przyznawanie dotacji) w swoich regionach lub branżach (np. euroregiony, ZHP, Niemiecka Młodzież Sportowa). Ze względu na niewielkie zmiany personalne w jednostkach centralnych w roku 2009 odbyło się tylko kilka szkoleń (na ponad 100 jednostek, z którymi współpracuje PNWM). Spotkania te służyły wyjaśnieniu, na czym polega kooperacja pomiędzy jednostkami centralnymi a PNWM. Ich treścią były także kwestie formalno-prawne oraz harmonogram, który obowiązuje jednostkę centralną. Przedstawiciele PNWM zapoznawali pracowników jednostek z takimi dokumentami jak formularze wniosku, listy uczestników i sprawozdania oraz Wytyczne wspierania. Ważną rolę w tego typu spotkaniach odgrywa dla PNWM osobiste poznanie się i przekazanie nowym współpracownikom filozofii działania PNWM.

„Jak dobrze »sprzedać« polsko-niemiecką wymianę młodzieży?!” – seminarium na temat public relations dla pracowników organizacji non profit

1 – 5. 3. 2009: Krzyżowa

Adresaci: Pracownicy odpowiedzialni za public relations w organizacjach zajmujących się polsko-niemiecką wymianą młodzieży

Program seminarium przeprowadzonego we współpracy z Fundacją „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego obejmował trzy bloki tematyczne z zakresu public relations: Corporate Identity, imprezy i eventy jako narzędzia PR oraz współpraca z mediami. Zajęcia w formie wykładów, prezentacji oraz przede wszystkim licznych warsztatów prowadzili uznani specjaliści, a zarazem praktycy public relations z Polski i Niemiec. Uczestnicy ćwiczyli komunikację w grupie, omawiali stworzone międzynarodową wymianę młodzieży, wprawiali się w pisanie informacji prasowych oraz udzielaniu wywiadów radiowych.

Partner: Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego

Schulungen für Zentralstellen des DPJW

13. 2. 2009: Berlin

25. 6. 2009: Kassel

15. 6. 2009: Potsdam

2. 10. 2009: München

Zielgruppe: Fachkräfte der Zentralstellen des DPJW

Zentralstellen sind Partneereinrichtungen des DPJW in Deutschland und Polen, die teilweise im Auftrag des Jugendwerks dessen Förderkompetenzen (z. B. Antragsbearbeitung und Aufteilung der Fördermittel) für bestimmte Branchen oder Regionen übernehmen – z. B. die Euroregionen, der Bund deutscher Pfadfinder oder die Deutsche Sportjugend. Da es 2009 bei den Zentralstellen nur geringe personelle Veränderungen gegeben hat, fanden in diesem Jahr für die mehr als 100 Zentralstellen, mit denen das DPJW zusammenarbeitet, nur wenige Schulungen statt. Während der Treffen wurde erläutert, worin die Zusammenarbeit zwischen den Zentralstellen und dem DPJW besteht. Inhaltlich ging es um formal-juristische Fragen sowie den Zeitplan, der für eine Zentralstelle verbindlich ist. DPJW-Mitarbeiterinnen und -Mitarbeiter stellten verschiedene Unterlagen wie Antragsformulare, Teilnehmerlisten und Sachberichte sowie die Förderrichtlinien vor. Für das DPJW ist es wichtig, die Mitarbeiterinnen und Mitarbeiter der Zentralstellen bei diesen Treffen persönlich kennen zu lernen und ihnen die Philosophie der Arbeit des Jugendwerks zu vermitteln.

„Deutsch-polnischer Jugendaustausch gut ‚verkauft!’“ Ein Public-Relations-Seminar für Mitarbeiter in Non-Profit-Organisationen

1. – 5. 3. 2009: Krzyżowa (Kreisau)

Zielgruppe: PR-Mitarbeiterinnen und -Mitarbeiter in Organisationen des deutsch-polnischen Jugendaustauschs

Das Programm des Seminars, das in Zusammenarbeit mit der Stiftung Kreisau für Europäische Verständigung durchgeführt wurde, umfasste drei Themenblöcke aus der Öffentlichkeitsarbeit: Corporate Identity, Veranstaltungen und Events als Mittel der PR sowie Medien- und Pressearbeit. Das Programm bestand aus Vorträgen, Präsentationen und v. a. Workshops geleitet von Spezialisten aus Deutschland und Polen, die über praktische Erfahrung in der Öffentlichkeitsarbeit verfügen. Die Teilnehmerinnen und Teilnehmer machten Übungen zur Kommunikation in der Gruppe, besprachen ihre selbst entworfenen Werbeslogans sowie geplante Events zur Werbung für internationalen Jugendaustausch. Auch übten sie Radiointerviews und das Verfassen von Presseinformationen.

Partner: Stiftung Kreisau für Europäische Verständigung (Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego)

Staże dla animatorów polsko-niemieckiej wymiany młodzieży w ramach programu Unii Europejskiej „Leonardo da Vinci”

1. 3. – 31. 5. 2009: *Różne miejsca w Polsce i Niemczech*
2. 3. – 31. 5. 2009: *Różne miejsca w Polsce i Niemczech*
1. 7. – 30. 9. 2009: *Różne miejsca w Polsce i Niemczech*
31. 8. – 29. 11. 2009: *Różne miejsca w Polsce i Niemczech*

Adresaci: Absolwenci studiów wyższych zainteresowani polsko-niemiecką wymianą młodzieży

W 2009 roku dziesięciu niemieckich i dwunastu polskich stażystów odbyło trzynastotygodniowe praktyki w sąsiednim kraju, w międzynarodowych domach spotkań młodzieży. Staż skierowany był do młodych absolwentów, którzy mają już pierwsze doświadczenia w dziedzinie współpracy polsko-niemieckiej. Pod okiem doświadczonych pracowników mieli okazję zdobyć nową wiedzę w zakresie organizacji spotkań młodzieży. Pobyt w kraju sąsiada dawał też możliwość głębszego poznania kultury i historii danego miejsca, jak i poprawy znajomości języka. Dzięki temu programowi PNWM wspiera młodych ludzi w ich rozwoju zawodowym oraz ułatwia kontakty między początkującymi a doświadczonymi animatorami z obu krajów, jak również buduje sieć współpracy między polskimi i niemieckimi ośrodkami, z którymi współpracują praktykanci. Na realizację tego projektu w latach 2009-2010 PNWM już po raz trzeci otrzymała środki z programu Unii Europejskiej „Leonardo da Vinci”.
Partnerzy: Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego, Fundacja Nowy Staw, Stowarzyszenie Inicjatyw Niemożliwych „Motyka”, Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży Mikuszewo, Stowarzyszenie Wspólnota Kulturowa „Borussia”, Dom Spotkań Młodzieży Burg Ludwigstein (Jugendbildungsstätte Ludwigstein

gGmbH), Spohns Haus – Szkolny Ośrodek Ekologiczny w Gersheim (Spohns Haus – Ökologisches Schullandheim Gersheim), Stowarzyszenie Turmvilla (Turmvilla e.V.), Stowarzyszenie HochDrei – Edukacja i Spotkanie w Brandenburgii (HochDrei e.V. – Bilden und Begegnen in Brandenburg), Stowarzyszenie Kreisau-Initiative z Berlina (Kreisau-Initiative Berlin e.V.), Centrum Kształcenia Młodzieży Blossin (Jugendbildungszentrum Blossin) Projekt współfinansowany ze środków programu Unii Europejskiej „Leonardo da Vinci”.

III Forum Partnerstw Wymiany Szkolnej

4 – 7. 3. 2009: *Bad Muskau (Mużaków)*

Adresaci: Nauczyciele odpowiedzialni za partnerstwa polsko-niemieckie, doświadczeni w organizowaniu wymiany

W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele 20 partnerstw szkolnych, zainteresowani doskonaleniem współpracy w zespołach dwunarodowych. Forum zatytułowane „Lekcja, ale inaczej” poświęcone było wypracowaniu scenariuszy przykładowego polsko-niemieckiego dnia w szkole, wymianie doświadczeń dotyczących metodyki pracy w grupach dwunarodowych oraz prezentacji różnych narzędzi ułatwiających przeprowadzenie udanej wymiany. Zajęcia prowadzili trenerzy PNWM, wykorzystując metody aktywizujące uczestników. Taka formuła spotkania umożliwiła zarówno refleksję nad dotychczasowym sposobem pracy, jak i stanowiła inspirację do realizacji nowych projektów.

Praktika im Rahmen des EU-Programms „Leonardo da Vinci”

1. 3. – 31. 5. 2009: *Deutschland und Polen*
2. 3. – 31. 5. 2009: *Deutschland und Polen*
1. 7. – 30. 9. 2009: *Deutschland und Polen*
31. 8. – 29. 11. 2009: *Deutschland und Polen*

Zielgruppe: Hochschulabsolventinnen und -absolventen mit Interesse an der deutsch-polnischen Jugendarbeit

2009 absolwierten zehn deutsche und zwölf polnische Nachwuchskräfte ein 13-wöchiges Praktikum im jeweiligen Nachbarland. Für die Durchführung dieses Projekts im Zeitraum 2009-2010 hat das DPJW bereits zum dritten Mal Gelder aus dem EU-Programm „Leonardo da Vinci” erhalten. Bewerber konnten sich Hochschulabsolventinnen und -absolventen mit ersten Erfahrungen in der deutsch-polnischen Zusammenarbeit. Das Praktikum wurde in internationalen Jugendbegegnungsstätten absolviert. Betreut durch erfahrene Angestellte dieser Organisationen konnten die Praktikantinnen und Praktikanten ihre Kenntnisse über die Organisation von internationalen Jugendbegegnungen erweitern. Das Praktikum bot die Möglichkeit, Kultur und Geschichte des Landes genauer kennen zu lernen und die Sprachkenntnisse zu verbessern. Mit diesem Projekt unterstützt das DPJW junge Menschen in ihrer beruflichen Entwicklung, erleichtert den Kontakt zwischen Einsteigern im deutsch-polnischen Jugendaustausch sowie erfahrenen Multiplikatoren beider Länder und vernetzt zudem die deutschen und die polnischen Einrichtungen, in denen die Praktikantinnen und Praktikanten arbeiten.

Partner: Stiftung Kreisau für Europäische Verständigung (Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego), Stiftung Nowy Staw

(Fundacja Nowy Staw), Verein für unmögliche Maßnahmen – Motyka (Stowarzyszenie Inicjatyw Niemożliwych „Motyka”), Internationale Jugendbegegnungsstätte Mikuszewo (Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży Mikuszewo), Kulturgemeinschaft „Borussia” (Stowarzyszenie Wspólnota Kulturowa „Borussia”), Jugendbildungsstätte Ludwigstein gGmbH, Spohns Haus – Ökologisches Schullandheim Gersheim, Turmvilla e.V., HochDrei e.V. – Bilden und Begegnen in Brandenburg, Kreisau-Initiative Berlin e.V., Jugendbildungszentrum Blossin Das Projekt wurde finanziert aus Mitteln des EU-Programms „Leonardo da Vinci”.

3. Partnerforum für den Schulaustausch

4 – 7. 3. 2009: *Bad Muskau*

Zielgruppe: Lehrerinnen und Lehrer von Partnerschulen mit Erfahrungen im Gestalten deutsch-polnischer Begegnungen

An dem Treffen nahmen Lehrkräfte aus 20 Partnerschulen teil, die ihre Zusammenarbeit in binationalen Teams verbessern wollten. Im Forum „Unterricht mal anders” erarbeiteten sie ein Szenario für einen „deutsch-polnischen Tag” in der Schule, tauschten Erfahrungen zu Arbeitsmethoden in binationalen Gruppen aus und stellten verschiedene Werkzeuge vor, die das Gelingen eines Austauschs erleichtern. Die Workshops wurden von erfahrenen Trainerinnen und Trainern des DPJW geleitet, die interaktive Methoden einsetzten. Dieses Konzept ermöglichte es den Teilnehmenden, über die bisherige eigene Arbeitsweise nachzudenken und war zugleich Inspiration für neue Projekte.

„ABC PNWM“

25–27. 6. 2009: Piekary (dla Krakowa i okolic)
 10–12. 9. 2009: Konstancin-Jeziorna (dla woj. mazowieckiego)
 24–26. 9. 2009: Dobieszków (dla woj. łódzkiego)
 26–27. 11. 2009: Gauting (dla Bawarii (Bayern))
 4–5. 12. 2009: Würzburg (dla Nadrenii Palatynatu (Rheinland-Pfalz))

Adresaci: Nauczyciele i pracownicy organizacji pozarządowych zainteresowani wymianą młodzieży

Szkolenie miało na celu poinformowanie uczestników o procedurach i ofercie szkoleniowej PNWM, a także zapoznanie ich z kwestiami zarządzania projektem, komunikacji w polsko-niemieckim zespole prowadzącym, animacji językowej, dynamiki grupy międzynarodowej oraz międzykulturowości i partycypacji młodzieży. Uczestnicy wymienili się sprawdzonymi pomysłami na projekt wymiany polsko-niemieckiej, a w ramach warsztatów przećwiczyli różne metody pracy z młodzieżą. Ponadto spotkanie to ułatwiło tworzenie sieci kontaktów między organizacjami w danym regionie, a także ich współpracy z PNWM.

Konferencja dla organizatorów wymiany sportowej

17–20. 9. 2009: Mielno

Adresaci: Organizatorzy wymiany sportowej dla młodzieży

Odbývająca się już po raz dziesiąty konferencja dla organizatorów wymiany sportowej to efekt dobrej współpracy PNWM z jednostkami centralnymi: Niemiecką Młodzieżą Sportową i Klubem Środowiskowym AZS Wrocław. Jej program w 2009 roku opierał się przede wszystkim na warsztatach, podczas których analizowano metody pracy z młodzieżą w trakcie przygotowania i realizacji programu, narzędzia i sposoby ewaluacji projektów oraz sposoby komunikacji w zespole międzynarodowym. Ponadto uczestnicy mogli ugruntować swoją wiedzę na temat pozyskiwania i rozliczania dotacji PNWM. Zajęcia dały uczestnikom możliwość doskonalenia warsztatu animatora wymiany, wymiany doświadczeń, jak również stanowiły impuls do realizacji nowych projektów.

Partnerzy: *Niemiecka Młodzież Sportowa (Deutsche Sportjugend, dsj)*, *Klub Środowiskowy Akademickiego Związku Sportowego (AZS) Wrocław*

„ABC DPJW“

25.–27. 6. 2009: Kraków-Piekary (Krakau-Piekary),
 für Kraków (Krakau) und Umgebung
 10.–12. 9. 2009: Konstancin-Jeziorna,
 für die Woiwodschaft Mazowieckie (Masowien)
 24.–26. 9. 2009: Dobieszków,
 für die Woiwodschaft Łódzkie (Lodsch)
 26.–27. 11. 2009: Gauting, für Bayern
 4.–5. 12. 2009: Würzburg, für Rheinland-Pfalz

Zielgruppe: Lehrerinnen und Lehrer sowie Mitarbeitende von Nicht-Regierungsorganisationen mit Interesse am Jugendaustausch

Während der Schulungen informierten sich die Teilnehmerinnen und Teilnehmer über die Förderverfahren und das Schulungsangebot des DPJW sowie über Projektmanagement, Kommunikation in einem deutsch-polnischen Team, Sprachanimation, Dynamik in einer internationalen Gruppe, Interkulturalität und Partizipation von Jugendlichen. Sie tauschten sich über Inhalte und Konzepte aus, die sich bei deutsch-polnischen Jugendbegegnungen bewährt haben. Während der Workshops wurden verschiedene Methoden zur Arbeit mit Jugendlichen geübt. Darüber hinaus bietet das Seminar die Möglichkeit für Organisationen in der jeweiligen Region, sich untereinander und mit dem DPJW zu vernetzen.

Konferenz für Organisatoren von Sportaustausch

17.–20. 9. 2009: Mielno

Zielgruppe: Organisatoren von Jugendsportaustausch

Dass die Konferenz für Organisatoren von Sportprojekten bereits zum zehnten Mal stattfand, ist das Ergebnis der guten Zusammenarbeit zwischen dem DPJW, der Deutschen Sportjugend sowie dem Akademischen Sportklub Breslau. Das Programm des Treffens bestand v. a. aus Workshops zu Methoden der Jugendarbeit während der Vorbereitung, Realisierung und Auswertung von Sportprojekten, zum Aufbau des Programms, zur Kommunikation in einem internationalen Team sowie zu Möglichkeiten der Projektevaluation. Darüber hinaus konnten die Teilnehmerinnen und Teilnehmer ihr Wissen über das Antrags- und Abrechnungsverfahren beim DPJW festigen. Die einzelnen Seminareinheiten boten Gelegenheit, die eigenen Arbeitsmethoden zu perfektionieren sowie Erfahrungen auszutauschen. Gleichzeitig lieferten sie Impulse für die Planung neuer Projekte.

Partner: *Deutsche Sportjugend (dsj)*, *Akademischer Sportklub (AZS) Breslau (Klub Środowiskowy Akademickiego Związku Sportowego (AZS) Wrocław)*

„Wymiana na 6!”

1 – 3. 10. 2009: Katlenburg

Adresaci: Nauczyciele zainteresowani organizowaniem wymiany, bez dużego doświadczenia w tym zakresie

Podczas szkolenia „Wymiana na 6!” PNWM przekazuje podstawową wiedzę z zakresu zarządzania projektami i metodyki międzynarodowych spotkań młodzieży. Uczestnicy zostali wprowadzeni w problematykę organizacyjnego, finansowego i merytorycznego przygotowania i realizacji projektu. Zapoznali się z procedurami dofinansowania przez PNWM, dyskutowali w małych grupach o sprawdzonych i nowych metodach z zakresu międzynarodowej pracy z młodzieżą oraz opracowywali koncepcje przyszłych spotkań.

Konferencja Jednostek Centralnych PNWM

26 – 28. 10. 2009: Wrocław, Krzyżowa

Adresaci: Przedstawiciele jednostek centralnych PNWM

Uroczyste otwarcie wspólnej konferencji dla przedstawicieli jednostek centralnych szkolnej i pozaszkolnej wymiany młodzieży odbyło się we Wrocławiu i miało charakter dyskusji na temat wspólnego polsko-niemieckiego podręcznika do historii, połączonej z prezentacją nowej publikacji PNWM „Polska – Niemcy. Wojna i pamięć”. Poprzedziły je warsztaty dla animatorów wymiany poświęcone metodyce projektów historycznych. W drugiej części konferencji, w Krzyżowej, uczestnicy pracowali w grupach roboczych nad następującymi zagadnieniami: kooperacja szkolnej i pozaszkolnej wymiany młodzieży, pozyskiwanie nowych uczestników i animatorów, jakość w projektach wymiany, rola historii, języka i animacji językowej podczas spotkań młodzieży oraz wspieranie indywidualnej wymiany uczniów. Doświadczenia i pomysły zebrane w podgrupach znalazły następnie odzwierciedlenie w dalszej pracy PNWM oraz zostały uwzględnione w jej ofercie edukacyjnej.

„Austausch: Sehr gut!”

1. – 3. 10. 2009: Katlenburg

Zielgruppe: Lehrkräfte ohne größere Erfahrung im deutsch-polnischen Austausch

In der Fortbildungsreihe „Austausch: Sehr gut!” vermittelte das DPJW nötiges Basiswissen aus den Bereichen Projektmanagement und Methodik internationaler Jugendbegegnungen. Die Lehrerinnen und Lehrer wurden an die organisatorische, finanzielle und inhaltliche Vorbereitung und Durchführung von deutsch-polnischen Projekten herangeführt. Sie machten sich mit dem Förderverfahren des DPJW vertraut, diskutierten in Kleingruppen bewährte und neue Methoden der internationalen Jugendarbeit und erarbeiteten Konzepte für ihre zukünftigen Begegnungsprojekte.

DPJW-Zentralstellenkonferenz

26. – 28. 10. 2009: Wrocław (Breslau) und Krzyżowa (Kreisau)

Zielgruppe: Vertreter der DPJW-Zentralstellen

Der offizielle Auftakt dieser gemeinsamen Konferenz für Zentralstellen-Vertreter aus dem schulischen und dem außerschulischen Bereich in Breslau bestand aus einer Diskussion über das gemeinsame deutsch-polnische Geschichtsbuch und der Vorstellung der neuen Publikation des DPJW „Deutschland, Polen und der Zweite Weltkrieg. Geschichte und Erinnerung“. Zuvor wurden Workshops für Organisatoren von deutsch-polnischen Geschichtsprojekten angeboten. Während des zweiten Teils der Konferenz in Kreisau arbeiteten die Teilnehmerinnen und Teilnehmer in Arbeitsgruppen zu folgenden Themen: Kooperation von schulischem und außerschulischem Jugendaustausch, Gewinnen neuer Teilnehmerinnen, Teilnehmer und Multiplikatoren, Qualität bei Austauschprojekten, die Rolle von Geschichte, Sprache und Sprachanimation bei Jugendbegegnungen sowie die Förderung des individuellen Schüleraustauschs. Die Erfahrungen und Ideen, die während der Arbeit gesammelt wurden, fließen in die weitere Arbeit des DPJW ein und werden bei der Erarbeitung des Fortbildungsangebots berücksichtigt.

Polsko-Niemieckie Forum Młodzieżowe dla Turyngii

11 – 13. 11. 2009: Weimar

Adresaci: Animatorzy wymiany szkolnej oraz pozaszkolnej

Już po raz szósty wnioskodawcy z Turyngii oraz ich polscy partnerzy mieli okazję spotkać się na forum w Weimarze. W 2009 roku znaczna część spotkania poświęcona była edukacji historyczno-obywatelskiej podczas spotkań polsko-niemieckich. Odbyły się m.in. warsztaty wprowadzające liczne metody, które po odpowiednim dostosowaniu uczestnicy mogą wykorzystać w pracy z młodzieżą. Inspiracją dla nich była najnowsza publikacja PNWM „Polska – Niemcy. Wojna i pamięć”, a w szczególności rozdziały poświęcone tematowi drugiej wojny światowej w filmie. Uczestnicy mogli ponadto wymienić się dotychczasowymi doświadczeniami związanymi z projektami o tematyce historycznej oraz wypracować pomysły na kolejne wspólne przedsięwzięcia. Część spotkania poświęcona została także procedurom wnioskowania i współpracy z PNWM.

Partner: Europejskie Centrum Kształcenia i Spotkań Młodzieży w Weimarze (Europäische Jugendbildungs- und Jugendbegegnungsstätte Weimar)

Ewaluacja Międzynarodowych Spotkań Młodzieży

Cały rok: Polska i Niemcy

Adresaci: Animatorzy polsko-niemieckiej wymiany młodzieży, przedstawiciele podmiotów i jednostek centralnych

PNWM we współpracy z partnerami stworzyła instrument do ewaluacji międzynarodowych spotkań młodzieży. To płyta CD z ankietami w czterech językach (polski, niemiecki, angielski i francuski) i specjalnym programem zestawiającym wyniki (GrafStat). Za pomocą tych narzędzi organizatorzy spotkań młodzieży mogą przeprowadzić ich ewaluację. Uzyskane w ten sposób obrazowe wyniki można wykorzystać w celach PR-owskich. Przez cały rok PNWM prowadziła szkolenia i doradztwo indywidualne z zakresu stosowania tego narzędzia, zachęcając animatorów wymiany, podmioty i jednostki centralne do stosowania go w pracy z młodzieżą. Ponadto trzykrotnie w 2009 roku spotkała się grupa partnerów koordynująca projekt, aby przedyskutować jego rozwój, zastosowanie w praktyce, dokonać dotychczasowego bilansu, a także ustalić cele i zadania na rok 2010.

Partnerzy: Francusko-Niemiecka Współpraca Młodzieży (Deutsch-Französisches Jugendwerk, DFJW), Federalne Stowarzyszenie ds. Kulturowego Kształcenia Dzieci i Młodzieży (Bundesvereinigung Kulturelle Kinder- und Jugendbildung, BKJ), projekt „Ewaluacja organizacji podróży młodzieżowych” (Projekt „Freizeitenevaluation“)

Deutsch-Polnisches Jugendforum für Thüringen

11. – 13. 11. 2009: Weimar

Zielgruppe: Multiplikatorzy w szkolnym i pozaszkolnym wymianie młodzieży

Bereits zum sechsten Mal hatten Träger aus Thüringen und ihre polnischen Partnerorganisationen Gelegenheit, sich zum Forum in Weimar zu treffen. 2009 war ein Großteil des Seminars der historisch-politischen Bildung bei deutsch-polnischen Begegnungen gewidmet. Die Workshops bestanden aus zahlreichen Übungen, die die Forumsteilnehmerinnen und -teilnehmer – entsprechend angepasst – in der Jugendarbeit verwenden können. Inspiration war die neueste Publikation des DPJW „Deutschland, Polen und der Zweite Weltkrieg“, speziell der Abschnitt zur filmischen Umsetzung von Themen des Zweiten Weltkriegs. Ebenso konnten die Teilnehmenden ihre bisherigen Erfahrungen mit Projekten zu deutsch-polnischer Geschichte austauschen sowie Ideen für weitere gemeinsame Unternehmungen ausarbeiten. Ein Teil des Treffens widmete sich den Förderverfahren und der Zusammenarbeit mit dem DPJW.

Partner: Europäische Jugendbildungs- und Jugendbegegnungsstätte Weimar

Evaluation Internationaler Jugendbegegnungen

ganzjährig: Deutschland und Polen

Zielgruppe: Multiplikatorzy w deutsch-polnischen Jugendaustausch, Vertreter von Trägern und Zentralstellen

Gemeinsam mit Partnerorganisationen hat das DPJW ein Werkzeug zur Evaluation internationaler Jugendbegegnungen entwickelt. Die CD-ROM mit Fragebögen in vier Sprachen (Deutsch, Polnisch, Französisch und Englisch) können vom Leitungsteam und den Teilnehmerinnen und Teilnehmern selbst ohne besondere Statistikkenntnisse mit dem mitgelieferten Computerprogramm GrafStat ausgewertet werden. Die grafisch anschaulich dargestellten Ergebnisse können Organisatoren von Jugendbegegnungen anschließend für ihre Öffentlichkeitsarbeit nutzen. Das ganze Jahr über hat das DPJW Schulungen und Einzelberatungen für Multiplikatorzy, Träger und Zentralstellen im deutsch-polnischen Jugendaustausch zur Anwendung dieses Instruments angeboten. Darüber hinaus traf sich die Gesamtsteuerungsgruppe 2009 drei Mal, um das Projekt weiterzuentwickeln, die Umsetzung in der Praxis zu begleiten und eine Zwischenbilanz zu ziehen. Anschließend wurden Ziele und Aufgaben für das Jahr 2010 vereinbart.

Partner: Deutsch-Französisches Jugendwerk (DFJW), Bundesvereinigung Kulturelle Kinder- und Jugendbildung (BKJ), Projekt „Freizeitenevaluation“

2.3 Polacy i Niemcy w Europie

Gdy na początku lat 90. powstawały liczne polsko-niemieckie partnerstwa, niemieckie organizacje stanowiły często pomost łączący Polskę z instytucjami zajmującymi się pracą z młodzieżą w Europie Zachodniej – przede wszystkim we Francji, Danii, Hiszpanii i Włoszech. Od drugiej połowy lat 90. to Polska zaczęła odgrywać rolę pomostu na Wschód i dzięki jej kontaktom rozwinęła się tzw. wymiana trójstronna z wschodnimi sąsiadami, przede wszystkim z Ukrainą, Białorusią i Litwą. Programy trójstronne stanowią obecnie ok. 10% dotowanych przez PNWM spotkań młodzieży.

Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży (PNWM) wspiera projekty trójstronne nie tylko finansowo, ale także poprzez doradztwo i ofertę informacyjno-szkoleniową. Udana spotkanie przy udziale trzech partnerów wymaga bowiem często większego nakładu pracy niż program dwustronny. Partnerzy wymiany muszą zainwestować więcej czasu i energii w przygotowanie projektu pod względem organizacyjnym i pedagogicznym (język, regulacje prawne, finansowanie). PNWM, często we współpracy z partnerami, organizuje więc dyskusje, fora i giełdy kontaktów, których celem jest dzielenie się doświadczeniem, pomoc w znalezieniu partnera, stworzenie sieci współpracy, jak również doskonalenie kwalifikacji w wymianie trójstronnej.

„Z dwóch zrób trzy – jak organizować trójstronne spotkanie uczniów?!”

24 – 27. 2. 2009: *Krzyżowa*

Adresaci: Nauczyciele z Polski, Niemiec i Ukrainy

Spotkanie w Krzyżowej było trzecim trójstronnym seminarium, organizowanym przez PNWM w ostatnich latach dla przedstawicieli szkół z Polski, Niemiec i Ukrainy. Tym razem głównym tematem były aspekty migracji młodych ludzi, obecnie i w ujęciu historycznym, a także rola wymiany międzynarodowej w procesie adaptacji do życia w nowej kulturze. Uczestnicy mieli możliwość nawiązania kontaktów, które mogą zapoczątkować partnerską współpracę szkół. Dzieląc się doświadczeniami, poznawali przykłady udanych projektów, które mogą ich zainspirować podczas planowania kolejnych spotkań. Nie bez znaczenia była także wymiana informacji praktycznych dotyczących wiz, ubezpieczenia, organizacji podróży czy bazy noclegowej, niezbędnych do realizacji projektów trójstronnych. Coroczne spotkania nauczycieli z tych krajów mają bezpośrednie przełożenie na wzrost liczby projektów trójstronnych w wymianie szkolnej.

Partnerzy: *Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego, Stowarzyszenie „Dialog Europejski” z Lwowa*

2.3 Deutsche und Polen in Europa

Als zu Beginn der 90er Jahre viele deutsch-polnische Partnerschaften entstanden, stellten die deutschen Partner gleichzeitig oftmals eine Brücke zu Einrichtungen der Jugendarbeit in Westeuropa dar – vor allem in Frankreich, Dänemark, Spanien und Italien. Dagegen entwickelte sich Polen in der zweiten Hälfte der 90er Jahre immer mehr zu einer Brücke nach Osten und dank der bereits bestehenden Kontakte polnischer Organisationen entwickelte sich ein trilateraler Austausch mit den unmittelbaren östlichen Nachbarn Polens, vor allem mit der Ukraine, Belarus und Litauen. Etwa 10% der gesamten Anträge werden für trilaterale Programme gestellt.

Das DPJW unterstützt trilaterale Projekte nicht nur finanziell, sondern auch durch Beratung und Fortbildungsangebote. Eine erfolgreiche Begegnung mit einem dritten Partner kostet mehr Arbeit als ein bilaterales Programm. Die Partner des Austauschs müssen bei der organisatorischen und pädagogischen Vorbereitung des Projekts mehr Zeit und Energie aufbringen (Sprache, rechtliche Regelungen, Finanzierung). Das DPJW bietet daher – oftmals auch gemeinsam mit Partnern – Diskussionsveranstaltungen, Foren und Kontaktbörsen zum Erfahrungsaustausch, zur Suche neuer Projektpartner, zur Netzworfbildung und Qualifizierung im trilateralen Austausch.

„Aus zwei mach drei – trilaterale Schülerbegegnungen organisieren?!“

24 – 27. 2. 2009: *Krzyżowa (Kreisau)*

Zielgruppe: Lehrerinnen und Lehrer aus Deutschland, Polen und der Ukraine

Das Seminar in Kreisau war bereits das dritte trilaterale Seminar, das das DPJW für Lehrerinnen und Lehrer polnischer, deutscher und ukrainischer Schulen organisiert hat. Diesmal lag der thematische Schwerpunkt auf Aspekten der Migration junger Menschen – heute und aus historischer Sicht – sowie auf der Rolle des internationalen Austauschs bei der Anpassung an ein Leben in einer neuen Kultur. Die Teilnehmerinnen und Teilnehmer hatten die Möglichkeit, Kontakte für spätere Schulpartnerschaften zu knüpfen. Durch den Erfahrungsaustausch lernten sie Beispiele gelungener Praxis kennen, auf die sie bei der Planung von zukünftigen Begegnungen zurückgreifen können. Wichtig war auch der Austausch von praktischen Informationen, die für die Durchführung von trilateralen Projekten unerlässlich sind, wie Visa, Versicherungen, Reiseplanung und Übernachtungsmöglichkeiten. Die jährlichen Treffen von Lehrerinnen und Lehrern aus Deutschland, Polen und der Ukraine tragen direkt dazu bei, dass die Zahl der trilateralen Projekte im Schüleraustausch steigt.

Partner: *Stiftung Kreisau für Europäische Verständigung (Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego), Verein „Europäischer Dialog” (Lemberg)*

2.4 Język i edukacja międzykulturowa

Sposób komunikacji między uczestnikami polsko-niemieckiego spotkania młodzieży ma duże znaczenie dla jego jakości i efektywności. Dlatego też nauczanie i wspieranie nauki języka sąsiada są istotnymi elementami działalności Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży (PNWM). Do organizatorów spotkań młodzieży kierowane są tandemowe kursy językowe, w ramach których nie tylko poznają oni język sąsiada, ale również zdobywają międzykulturowe doświadczenia. Dzięki nabytej podczas kursów wiedzy stają się następnie przykładem dla młodzieży uczestniczącej w polsko-niemieckich programach wymiany. Organizatorom i ochotnikom przejmującym podczas spotkań rolę tłumacza PNWM oferuje natomiast kursy dla tłumaczy-animatorów.

W komunikacji międzykulturowej ważne jest, aby dialog między grupami z obu krajów miał charakter równoprawny, a najłatwiejszym dla uczestników sposobem, by mieć równe szanse na komunikowanie się, jest mówienie w języku trzecim, najczęściej angielskim. Dla PNWM ważne jest jednak, aby w takim przypadku przez organizatorów wymiany wprowadzane były choćby elementy polsko-niemieckiej animacji językowej, dzięki której uczestnicy projektu poznają język partnera i która jest sprawdzoną metodą „przełamywania lodów”.

Dlatego też w 2009 roku PNWM we współpracy ze stowarzyszeniem Schabernack (Schabernack e.V.) zaoferowała wychowawcom przedszkoli i placówek dziennej opieki nad dziećmi w obszarze przygranicznym pięć jednodniowych polsko-nie-

mieckich warsztatów wprowadzających w tematykę animacji językowej pod nazwą „ZipZap” oraz seminarium weekendowe dla zaawansowanych. Ponadto w grudniu 2009 roku odbyło się pierwsze Polsko-niemieckie forum animacji językowej, zorganizowane przez Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży Mikuszewo i stowarzyszenie Turmvilla (Turmvilla e.V.) przy wsparciu PNWM, podczas którego dyskutowano na temat różnych sposobów zastosowania animacji na spotkaniach młodzieżowych i jej rozwoju. Cykl „ZipZap” będzie kontynuowany w kolejnych latach, zainteresowane podmioty mogą zamawiać odpowiednie seminaria dla osób aktywnych ze swojego regionu.

2.4 Sprache und interkulturelle Bildung

Die Art, wie Teilnehmer eines deutsch-polnischen Jugendaustausches miteinander kommunizieren, hat großen Einfluss auf die Qualität und Effektivität einer Jugendbegegnung. Auch aus diesem Grund sind der Spracherwerb und seine Förderung seit jeher ein wesentliches Element der Tätigkeit des Deutsch-Polnischen Jugendwerks. Für Organisatoren von Jugendbegegnungen bietet das Jugendwerk Tandemkurse an, in denen die Teilnehmerinnen und Teilnehmer nicht nur Kenntnisse der Nachbarsprache erwerben, sondern Deutsche und Polen auch mit- und voneinander lernen und interkulturelle Erfahrungen machen. Mit den erworbenen Sprachkenntnissen können die Betreuerinnen und Betreuer zum Vorbild für die jugendlichen Teilnehmerinnen und Teilnehmer ihrer deutsch-polnischen Projekte werden. Für diejenigen Organisatoren, die während einer Jugendbegegnung die Rolle des Sprachmittlers übernehmen, bietet das DPJW spezielle Gruppentolmetscherkurse an.

In der interkulturellen Kommunikation ist es wichtig, dass der Dialog zwischen den Gruppen aus beiden Ländern gleichberechtigt ist. Diese „Chancengleichheit“ während der Begegnung herzustellen, ist am leichtesten, wenn die Jugendlichen eine Drittsprache (meistens Englisch) nutzen. Aus Sicht des DPJW ist es jedoch wichtig, dass die Organisatoren des Austauschs in einem solchen Falle zumindest Elemente deutscher Sprachanimation einbringen, die einen spielerischen Kontakt zur Partnersprache ermöglicht und zugleich eine bewährte Methode ist, das Eis zu brechen.

Daher hat das Jugendwerk in Zusammenarbeit mit Schabernack e.V. Erzieherinnen in Kindergärten und -tagesstätten im grenznahen Raum fünf eintägige deutsch-polnische Einführungen in die Sprachanimation angeboten („ZipZap”) sowie ein darauf aufbauendes Wochenendseminar. Im Dezember 2009 hat darüber hinaus ein erstes vom DPJW gefördertes deutsch-polnisches Forum zur Sprachanimation stattgefunden, das die Internationale Jugendbegegnungsstätte Mikuszewo (Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży Mikuszewo) mit dem Soziokulturellen Zentrum Turmvilla e.V. organisiert hat. Beraten wurde über verschiedene Anwendungsmöglichkeiten von Sprachanimation bei Jugendprojekten sowie über die weitere Entwicklung. Die Reihe „ZipZap” wird in den nächsten Jahren fortgesetzt. Interessierte Träger können ein entsprechendes Seminar auch für die eigenen Aktiven bestellen.

Kursy dla tłumaczy grupowych

24. 2 – 4. 3. 2009: Frankfurt (Oder) (Frankfurt nad Odrą)
28. 7 – 5. 8. 2009: Frankfurt (Oder) (Frankfurt nad Odrą)

Adresaci: Pośrednicy językowi aktywni w polsko-niemieckiej wymianie młodzieży

Wielu animatorów wymiany, niebędących filologami, wykazuje się dobrą znajomością języka polskiego lub niemieckiego. Dla tych właśnie osób PNWM zorganizowała kurs, który umożliwiał im zdobycie podstawowych umiejętności z zakresu tłumaczenia. Osoby prowadzące zapoznały kursantów z różnymi technikami tłumaczenia. Musieli oni także stawić czoła wielu sytuacjom, z jakimi tłumacz często spotyka się w pracy z grupami. Istotnym elementem było ponadto włączenie w treści szkolenia tematyki międzykulturowej.

Partner: Centrum nauczania języków obcych Uniwersytetu Europejskiego Viadrina

Tandemowy polsko-niemiecki kurs językowy

6 – 20. 9. 2009: Morawa

Adresaci: Osoby zaangażowane w polsko-niemiecką wymianę młodzieży

Podstawowym elementem kursu była praca w dwuosobowych zespołach polsko-niemieckich, tzw. tandemach. Metoda ta podnosi efektywność nauki, jak również umożliwia natychmiastowe praktyczne wykorzystanie nabytych umiejętności. Ponadto kursanci mieli możliwość wymiany doświadczeń na temat przeprowadzonych projektów spotkań polsko-niemieckich, co stanowiło dla nich źródło pomysłów do dalszej pracy.

Partner: Szkoła Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców Uniwersytetu Wrocławskiego

Gruppendolmetscherkurs

24. 2. 2009 – 4. 3. 2009: Frankfurt (Oder)
28. 7. 2009 – 5. 8. 2009: Frankfurt (Oder)

Zielgruppe: Sprachmittler im deutsch-polnischen Jugendaustausch

Viele Multiplikatoren, die keine Philologen sind, verfügen über gute Deutsch- bzw. Polnischkenntnisse. Genau für sie hat das DPJW einen Kurs organisiert, in dem sie grundlegende Dolmetschfähigkeiten erwerben können. Die Teilnehmerinnen und Teilnehmer wurden von den Kursleiterinnen und -leitern mit verschiedenen Dolmetschtechniken vertraut gemacht und mussten mit vielen Situationen zurechtkommen, mit denen Dolmetscherinnen und Dolmetscher in ihrer Arbeit mit Gruppen immer wieder konfrontiert werden. Ein wichtiges Element des Kurses war zudem das Thema Interkulturalität.

Partner: Sprachenzentrum der Europa-Universität Viadrina

Deutsch-polnischer Tandemsprachkurs

6. – 20. 9. 2009: Morawa (Muhrau)

Zielgruppe: Engagierte im deutsch-polnischen Jugendaustausch

Grundlegendes Element des Kurses war die Arbeit in deutsch-polnischen Zweiergruppen, sog. Tandems. Diese Methode steigert die Effektivität beim Lernen und ermöglicht es, die erworbenen Kenntnisse sofort praktisch anzuwenden. Darüber hinaus hatten die Kursteilnehmerinnen und -teilnehmer Gelegenheit, sich über ihre Erfahrungen bei der Organisation von deutsch-polnischen Projekten auszutauschen und so Ideen für die weitere Arbeit zu entwickeln.

Partner: Schule für polnische Sprache und Kultur für Ausländer an der Universität Breslau (Szkoła Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców Uniwersytetu Wrocławskiego)

„Podczas praktyki poznaliśmy życie innych osób, inną kulturę, jak również tradycje [...] Mieliliśmy możliwość pracy na nowoczesnym sprzęcie, poznaliśmy inne rozwiązania stosowane w zachodnich gospodarstwach.”

Uczestnik praktyk rolniczych w Dolnej Saksonii

Während der Praktika lernten wir das Leben anderer und eine andere Kultur kennen und auch Traditionen [...] Wir hatten die Möglichkeit, mit modernsten Geräten zu arbeiten und lernten andere Arbeitsweisen der westlichen Landwirtschaft kennen.“

Teilnehmer an einem landwirtschaftlichen Praktikum in Niedersachsen

Wspieranie szkolnej i pozaszkolnej wymiany młodzieży

Statystyka

W roku 2009 do PNWM złożono w sumie 3265 wniosków o dotację do spotkania w wymianie szkolnej i pozaszkolnej dla 120 343 młodych osób z Polski i Niemiec. W porównaniu do roku poprzedniego odnotowano spadek liczby wniosków o ok. 9% (w roku 2008 odbyło się 3576 projektów). Można wymienić kilka przyczyn zaistniałej sytuacji.

Organizacje zajmujące się pozaszkolną pracą z młodzieżą w Polsce i Niemczech znajdują się obecnie w trudnej sytuacji. Wiele z nich boryka się z problemami strukturalnymi i musi znaleźć nowe sposoby działania. Z tego powodu nie zrealizowano kilku dużych projektów zaplanowanych na 2009 rok. Niektóre z nich musiały zmienić swoją dotychczasową formę. PNWM w przyszłości będzie nadal uważnie obserwować rozwój wymiany pozaszkolnej w Polsce, aby w razie potrzeby móc odpowiednio zareagować.

Wprowadzenie nowego oprogramowania do opracowywania wniosków w 2009 roku umożliwi PNWM dokładniejszą i bardziej szczegółową analizę statystyczną składanych wniosków i dofinansowanych projektów młodzieżowych.

Wprowadzenie nowych formularzy wniosków

Na początku 2009 roku zostały wprowadzone nowe formularze wniosków o dotację z Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży (PNWM). Zaczął obowiązywać jednolity formularz dla wymiany szkolnej i pozaszkolnej; także sprawozdania i listy uczestników otrzymały nową szatę graficzną. Nowe formularze można wypełnić i zapisać na komputerze, a następnie wysłać pocztą elektroniczną. Ich struktura i format dostosowane są do planowanego przez PNWM składania wniosków on-line. Formularze powstały po konsultacjach z wnioskodawcami, jednostkami centralnymi oraz grupą roboczą ds. Wytycznych wspierania PNWM.

W wyniku dużego zainteresowania projektami polsko-niemieckimi PNWM dotuje obecnie składane wnioski w wysokości 60% stawek zryczałtowanych. W związku z tym wielu wnioskodawców, w większym niż do tej pory zakresie, musi starać się o dodatkowe źródła finansowania (np. dotacje unijne). Jeśli im się to nie uda, zmuszeni są do odwołania planowanego projektu.

Zasadniczo należy stwierdzić, że w wyniku redukcji stawek wnioskodawcy składają mniej wniosków na projekty w PNWM. Spadek liczby projektów dotyczy w znacznie większej mierze wymiany pozaszkolnej niż wymiany szkolnej, gdzie sytuacja jest w miarę stabilna.

Förderung von außerschulischem und schulischem Jugendaustausch

Statistik

Im Jahr 2009 wurden beim DPJW insgesamt 3265 Jugendprojekte aus dem schulischen und außerschulischen Austausch für 120.343 junge Menschen aus Polen und Deutschland beantragt. Im Vergleich zum Vorjahr ist ein Rückgang bei den Antragszahlen um ca. neun Prozent zu verzeichnen (2008: 3576 Projekte). Hierfür ist eine ganze Reihe von Ursachen auszumachen:

Aufgrund der großen Nachfrage kann das DPJW die beantragten Projekte derzeit nur mit ca. 60% der Festbeträge fördern. Das hat zur Folge, dass viele Antragsteller stärker als bisher auf eine Kofinanzierung angewiesen sind. Wird diese, z. B. aus EU-Fördertöpfen, nicht bewilligt, müssen die Antragsteller ihre bereits geplanten Projekte absagen.

Grundsätzlich ist festzustellen, dass aufgrund der reduzierten Fördersätze weniger Projekte beim Jugendwerk beantragt werden. Der außerschulische Jugendaustausch ist allerdings sehr viel stärker vom Rückgang betroffen als der Schulaustausch, in dem die Zahlen weitgehend stabil geblieben sind.

Die außerschulische Jugendarbeit in Deutschland wie in Polen befindet sich in letzter Zeit in einer schwierigen Situation. Einige große Organisationen haben mit strukturellen Problemen zu kämpfen und müssen sich in den nächsten Jahren neu positionieren. Aus diesem Grund fanden einige größere

Projekte 2009 nicht mehr oder nicht mehr in der bisherigen Form statt. Das Jugendwerk wird in Zukunft weiter sorgfältig beobachten, wie sich die Situation im außerschulischen Jugendaustausch mit Polen entwickelt und gegebenenfalls versuchen, gegenzusteuern.

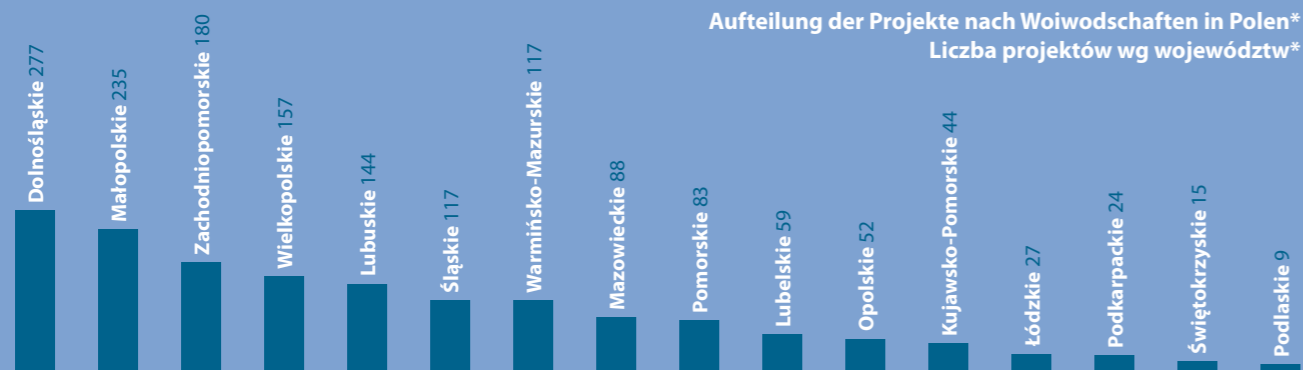
Mit Einführung der neuen Fördersoftware im Jahr 2009 eröffnen sich für das DPJW bessere Möglichkeiten zur statistischen Auswertung der beantragten und geförderten Jugendbegegnungen, so lassen sich in Zukunft noch präzisere und detailliertere Angaben machen.

Neue Antragsformulare

Anfang 2009 hat das DPJW seine Antragsformulare erneuert. Künftig gibt es nur noch ein einheitliches Antragsformular für schulischen wie außerschulischen Austausch, die Sachberichte und Teilnehmerlisten erscheinen ebenfalls in neuem Layout. Die neuen Formulare können am Computer ausgefüllt, als Datei gespeichert und per E-Mail versendet werden. Außerdem sind die Formulare so gestaltet, dass sie auch für die geplante Online-Bearbeitung und -Bearbeitung einsetzbar sind. Entwickelt wurden sie in enger Absprache mit Organisatoren von Jugendbegegnungen, Zentralstellen und der „Arbeitsgruppe Richtlinien“.

3. Wspieranie

3. Förderung

Nowe partnerstwa

Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży (PNWM) zachęca nieustannie organizacje młodzieżowe i inne instytucje z Polski i Niemiec do podjęcia współpracy w dziedzinie wymiany młodzieży. Dzięki licznym seminariom i programom dokształcającym, spotkaniom informacyjnym PNWM, a także giełdzie kontaktów on-line cały czas powstają nowe partnerstwa. W roku 2009 zrealizowano 129 projektów w ramach nowo powstałych polsko-niemieckich kontaktów partnerskich szkół.

W pozaszkolnej wymianie młodzieży krajobraz wnioskodawców jest zróżnicowany pod względem organizacyjnym i merytorycznym, i wielu z nich jest przyporządkowanych jednostkom centralnym. Z tego powodu nie tak łatwo jest jednoznacznie zidentyfikować nowe partnerstwa, jak ma to miejsce w wymianie szkolnej. Jednak także organizatorom wymiany pozaszkolnej PNWM oferuje różne fora i spotkania informacyjne, służące inicjowaniu partnerskiej współpracy. Obok cyklu „ABC PNWM” oraz forów regionalnych i „branżowych” (jak np. dla wymiany przygranicznej czy dla podmiotów realizujących wymianę zawodową) ważną rolę w nawiązaniu kontaktów i partnerstw odgrywają wspólne imprezy polskich i niemieckich jednostek centralnych. Jako przykład posłużyć może X Konferencja Partnerska Polskiej i Niemieckiej Straży Pożarnej, która odbyła się w 2009 roku w Marsbergu.

Projekt modelowy: Współpraca placówek kształceniowych i szkół w pozaszkolnej wymianie młodzieży

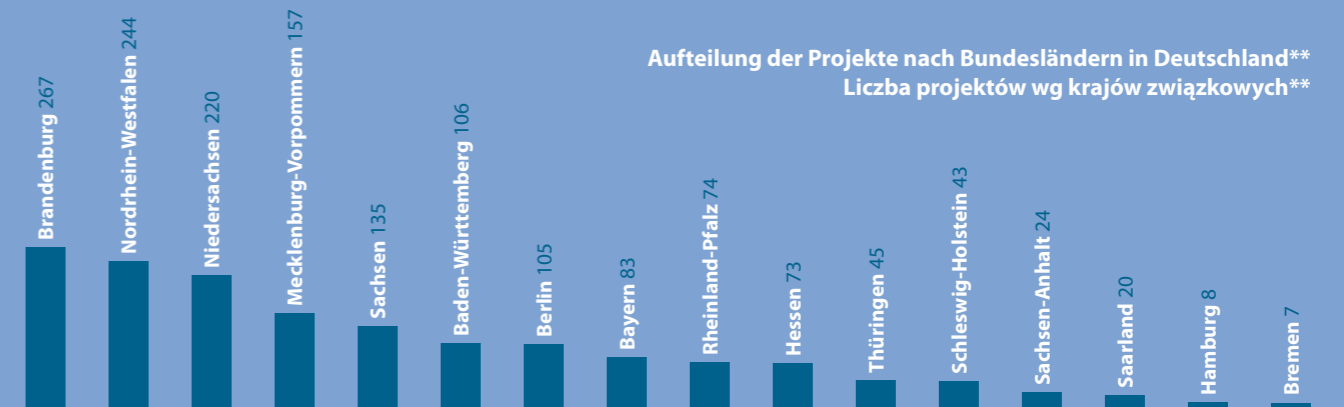
Aby wspierać nowe tendencje w polsko-niemieckiej wymianie młodzieży i reagować na zmieniające się oczekiwania w stosunku do programów wymiany, Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży (PNWM) uważnie obserwuje kierunki rozwoju oraz potrzeby wśród jej organizatorów i przy pomocy projektów modelowych wspiera ich w pracy.

W 2009 roku wprowadzono w życie nowy projekt modelowy dotyczący współpracy placówek kształceniowych ze szkołami w pozaszkolnej wymianie młodzieży. PNWM chce wysondować możliwości i granice współpracy edukacji szkolnej i pozaszkolnej na przykładzie placówek kształceniowych pod względem merytorycznym i w odniesieniu do Wytycznych wspierania PNWM. Projekt ma pokazać, w jakim stopniu placówki kształceniowe we współpracy ze szkołami będą w stanie przejąć samodzielnie odpowiedzialność pedagogiczną oraz na ile te projekty współpracy będą mogły być klasyfikowane jako programy wymiany pozaszkolnej. Ze względu na szczególną sytuację po niemieckiej stronie (odpowiedzialność krajów związkowych za szkoły, debata na temat szkół całodziennych i skrócenia okresu nauki szkolnej) początkowo w projekt zaangażowane zostały tylko placówki niemieckie. Chcą one podczas regularnych, rocznych spotkań wspólnie oceniać i dokumentować wyniki tego modelowego przedsięwzięcia. Zostało ono wstępnie zaplanowane na trzy lata.

Polsko-niemieckie spotkania dzieci

Po pierwszej konferencji na temat polsko-niemieckich spotkań dzieci w grudniu 2008 roku w Bad Muskau odbyła się jej kontynuacja w listopadzie 2009 roku w Szczecinie. Partnerami Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży (PNWM) przy organizacji tych spotkań są stowarzyszenie Turmvilla (Turmvilla e.V.) i Euroregion Pomerania. Konferencja służy nawiązywaniu współpracy i umożliwia wymianę doświadczeń pomiędzy organizatorami polsko-niemieckich projektów dla dzieci. W tym celu spotykają się tu zarówno doświadczeni, jak i początkujący organizatorzy wymiany w regionie przygranicznym. Pierwszym ważnym rezultatem było w 2009 roku opracowanie ulotki informacyjnej na temat polsko-niemieckich spotkań z udziałem najmłodszych oraz specyfikacji tychże spotkań.

* Bei 9 Projekten war keine regionale Zuordnung möglich.
W przypadku 9 projektów przyporządkowanie do regionu było niemożliwe.

Neue Partnerschaften

Großes Augenmerk richtet das Jugendwerk darauf, Jugendorganisationen und Einrichtungen aus Deutschland und Polen zu stets neuen Austauschprojekten zwischen jungen Menschen beider Länder anzuregen. Ergebnis dieser zahlreichen Seminare und Fortbildungsveranstaltungen für Lehrerinnen und Lehrer mit unterschiedlicher Erfahrung, Informationsveranstaltungen des DPJW und der Online-Partnerbörse ist, dass im Bereich Schulaustausch ständig neue Partnerschaften entstehen. 2009 zählte das Jugendwerk ganze 129 Projekte im Rahmen neuer deutsch-polnischer Schulpartnerschaften.

Im außerschulischen Jugendaustausch sind die Organisationsformen bei den Trägern vielfältiger als im schulischen Jugendaustausch, die Mehrzahl der Träger ist einer Zentralstelle zugeordnet. Daher lassen sich die neu entstehenden Partnerschaften im außerschulischen Austausch nicht so eindeutig erfassen wie die Schulpartnerschaften. Jedoch auch für Organisatoren im außerschulischen deutsch-polnischen Austausch bietet das DPJW eine Reihe von Foren und Informationsreihen, die neue Partnerschaften initiieren. Neben der Reihe „ABC DPJW” und den regionalen und fachspezifischen Foren (z.B. für grenznahen oder für berufsorientierten Austausch) führen auch gemeinsame Veranstaltungen deutscher und polnischer Zentralstellen zu neuen Kontakten und Projektpartnerschaften. Als Beispiel sei die zehnte Partnertagung der polnischen und deutschen Feuerwehren genannt, die 2009 in Marsberg (Nordrhein-Westfalen) stattfand.

Modellprojekt: Kooperation von Bildungsstätten und Schulen im außerschulischen Jugendaustausch

Um neue Tendenzen im deutsch-polnischen Jugendaustausch zu befördern und auf veränderte Anforderungen an Austauschprojekte zu reagieren, beobachtet das Jugendwerk die Entwicklungen und Erfordernisse der Organisatoren von

deutsch-polnischen Jugendbegegnungen sorgfältig und versucht, mit Modellprojekten neue Möglichkeiten der Unterstützung zu schaffen. Im Sommer 2009 startete ein Modellprojekt zur Kooperation von Bildungsstätten und Schulen im außerschulischen Jugendaustausch. Das DPJW will die Möglichkeiten und Grenzen der Zusammenarbeit von schulischer und außerschulischer Jugendbildung am Beispiel der Bildungsstätten ausloten – inhaltlich und auf die Richtlinien des DPJW bezogen. Geklärt werden soll, inwieweit Bildungsstätten in der Kooperation mit Schulen ihre alleinige pädagogische Verantwortung wahrnehmen können und diese Kooperationsprojekte als außerschulisch gewertet werden können. Wegen der besonderen Situation auf deutscher Seite (Zuständigkeit der Bundesländer für die Schulen, Debatte zu Ganztagschulen und Verkürzung der Schulzeit) wurden vorerst nur deutsche Bildungsstätten in das Modellprojekt einbezogen. Die beteiligten Bildungsstätten wollen ihre Ergebnisse in regelmäßigen jährlichen Treffen gemeinsam auswerten und dokumentieren. Das Modellprojekt ist vorerst auf drei Jahre angelegt.

Deutsch-polnische Begegnungen mit Kindern

Nach der ersten Fachtagung zu deutsch-polnischen Kinderbegegnungen im Dezember 2008 in Bad Muskau fand die Fortsetzung im November 2009 in Stettin (Szczecin) statt. Kooperationspartner des DPJW sind der Verein Turmvilla e.V. und die Euroregion Pomerania. Die Fachtagung dient der Vernetzung und soll den Erfahrungsaustausch zwischen Organisatoren deutsch-polnischer Kinderprojekte ermöglichen. Gezielt kommen hierbei Neulinge in dem Bereich mit Organisatoren zusammen, die bereits seit einigen Jahren Kinderbegegnungen im Grenzgebiet anbieten. Als ein erstes Ergebnis wurde 2009 ein Informationsblatt zur Förderung von deutsch-polnischen Begegnungen mit Kindern und zu Besonderheiten für grenzübergreifende Kinderprojekte erarbeitet.

** Bei 18 Projekten war keine regionale Zuordnung möglich.
W przypadku 18 projektów przyporządkowanie do regionu było niemożliwe.

Promocja PNWM podczas imprez publicznych

Aby promować wymianę młodzieży, Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży regularnie organizuje spotkania informacyjne w Polsce i Niemczech, o większym lub mniejszym zasięgu.

Podczas nich organizatorzy spotkań młodzieży lub osoby zainteresowane wymianą zdobywają informacje o możliwościach i warunkach otrzymania dotacji od PNWM, jej nowych publikacjach i projektach. Ponadto Organizacja pre-

zentuje swą działalność podczas regionalnych targów i innych imprez informacyjnych w obu krajach.

W roku 2009 PNWM była współorganizatorem lub uczestnikiem ponad dziesięciu dużych wydarzeń, otwartych dla szerokiej publiczności. Największym z nich były Dni Kościoła Ewangelickiego (Evangelischer Kirchentag) w Bremie (20–24 maja), gdzie w dziale „Jeden świat – Europa” PNWM informowała o wspieraniu i organizacji polsko-niemieckich spotkań młodzieżowych, a także przeprowadziła dla publiczności quiz wiedzy o Polsce oraz akcję wspólnego malowania pod hasłem „Człowieku, jesteś w Polsce!”.

Do najważniejszych imprez promujących PNWM w Polsce zaliczyć można trwający dwa dni Jarmark Wojewódzki w Łodzi (8–9 września). PNWM uczestniczyła w tej imprezie po raz

drugi i również w tym roku liczbę odwiedzających jej stoisko oszacować można na kilkuset zainteresowanych.

PNWM uczestniczyła także w imprezie informacyjnej niemieckiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych w Warszawie (6–8 czerwca) i Gdańsku (13–15 czerwca). Pod hasłem „20 lat wolności: Niemcy dziękują!” świętowano rocznicę wydarzeń z roku 1989, a PNWM jako owoc ówczesnych przemian, prezentowała swoją działalność obok takich instytucji jak Instytut Goethego, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej czy Niemiecka Centrala Wymiany Akademickiej (Deutscher Akademischer Austausch Dienst, DAAD). Była ponadto organizatorem jednego z punktów bogatego programu towarzyszącego całej imprezie – quizu o najnowszej historii Niemiec, który cieszył się dużym zainteresowaniem publiczności.

Z okazji Dnia Polskiego Urzędu Miasta Hanower (15 października) PNWM zaprezentowała swoje publikacje i Wytyczne wspierania PNWM w dolnosaksońskiej stolicy landu. Materiały PNWM cieszyły się dużą popularnością wśród odwiedzających tą prawie czterogodzinną giełdę informacyjną.

Poza tym w 2009 roku PNWM była także obecna, jak od lat, na Paradzie Schumana w Warszawie (9 maja). Stoisko odwiedziło kilkuset zainteresowanych, zdecydowanie więcej niż w ubiegłych latach.

Od kilku lat PNWM blisko współpracuje przy okazji różnych imprez publicznych z gronem organizacji odpowiedzialnych w Niemczech za międzynarodową współpracę młodzieży (Baltic Sea Secretariat for Youth Affairs, Francusko-Niemiecka Współ-

DPJW-Präsentationen bei öffentlichen Veranstaltungen

Um für deutsch-polnischen Jugendaustausch zu werben, veranstaltet das DPJW regelmäßig größere oder kleinere Informationsveranstaltungen in Deutschland und Polen. Hier informieren sich Organisatoren von deutsch-polnischen Begegnungen und solche, die es werden wollen, gezielt über Fördermöglichkeiten und -bedingungen, neue Publikationen des DPJW und neue Projekte. Darüber hinaus ist das Jugendwerk auch bei regionalen Messen und Informationsveranstaltungen in beiden Ländern präsent.

Im Jahr 2009 war das DPJW als Mitveranstalter oder Teilnehmer bei mehr als zehn Großveranstaltungen dabei, die sich an die breite Öffentlichkeit richteten. Die größte war der Evangelische Kirchentag in Bremen (20.-24. Mai), wo das DPJW im Themenbereich „Eine Welt – Europa“ über Fördermöglichkeiten und die Organisation von deutsch-polnischen Jugendbegegnungen informierte, interessierte Besucherinnen und Besucher zu einem Polen-Quiz oder zur Mitmalaktion „Mensch, du bist in Polen!“ einlud.

Zu den wichtigsten Werbeveranstaltungen für das DPJW in Polen kann man bereits zum zweiten Mal den Woiwodschafts-Jahrmarkt in Lods (Łódź) zählen, der an zwei Tagen im September stattfindet. Auch dieses Jahr haben schätzungsweise mehrere Hundert Interessierte den Stand des DPJW besucht.

Das Jugendwerk beteiligte sich auch an den Informationspavillons des Auswärtigen Amtes in Warschau (Warszawa, 6.-8.

Juni) und Danzig (Gdańsk, 13.-15. Juni). Unter dem Motto „20 Jahre Freiheit: Deutschland sagt Danke“ wurde der Jahrestag der Ereignisse von 1989 gefeiert, und neben Institutionen wie dem Goethe-Institut, der Stiftung für Deutsch-Polnische Zusammenarbeit und dem DAAD stellte auch das DPJW – das ja ein Ergebnis der damaligen Veränderungen ist – seine Arbeit vor. Zudem veranstaltete es einen Punkt des reichhaltigen Begleitprogramms der Veranstaltung: ein Quiz zu deutscher Zeitgeschichte, das auf großes Interesse bei den Besucherinnen und Besuchern des Pavillons stieß.

Zum Polnischen Tag der Stadtverwaltung Hannover (15. Oktober) präsentierte das DPJW seine Publikationen und Förderrichtlinien in der niedersächsischen Landeshauptstadt. Während der rund vierstündigen Info-Börse waren die Materialien des Jugendwerks bei den Besucherinnen und Besuchern stark nachgefragt.

Darüber hinaus stellte sich das DPJW wie schon in den Vorjahren im Rahmen der Schumann-Parade in Warschau (Warszawa) vor (9. Mai). Mehrere Hundert Gäste besuchten den Stand, mehr als in den Vorjahren.

Seit mehreren Jahren arbeitet das DPJW bei verschiedenen öffentlichen Veranstaltungen eng mit einer Reihe von Organisationen zusammen, die in Deutschland auf dem Gebiet des internationalen Jugendaustauschs tätig sind (Baltic Sea

4. Public relations

4. Öffentlichkeitsarbeit

praca Młodzieży (DFJW), ConAct – Centrum Koordynacyjne Niemiecko-Izraelskiej Wymiany Młodzieży, IJAB – Biuro ds. Międzynarodowej Pracy z Młodzieżą RFN, Młodzież dla Europy, Narodowa Agencja Programu „Młodzież w działaniu” (JfE), Fundacja Niemiecko-Rosyjska Wymiana Młodzieży (DRJA), Tandem – Centrum Koordynacyjne Czesko-Niemieckiej Wymiany Młodzieży). W 2009 roku wspólnie zorganizowano: Święto Obywateli przy Bramie Brandenburskiej w Berlinie (23 maja) oraz Wieczór Parlamentarny w siedzibie kraju związkowego Hamburg (12 lutego). Już po raz trzeci zrealizowano spotkanie z niemieckimi deputowanymi, tym razem pod hasłem „Międzynarodowa praca z młodzieżą – siła napędowa czy tylko dodatek do polityki zagranicznej?”. Odwiedziło je 130 zainteresowanych, w tym 13 parlamentarzystów. Podczas spotkania odbyły się równoległe trzy dyskusje tematyczne z parlamentarzystami i ekspertami na temat „Mobilność dla wszystkich”, „Aktywni obywatele – silne oddziaływanie – demokratyzacja i partycypacja w międzynarodowej pracy z młodzieżą” a także „Ja to Europa! A ty?”. PNWM wraz z Młodzież dla Europy Narodową Agencją Programu Unii Europejskiej „Młodzież w działaniu” oraz Baltic Sea Secretariat for Youth Affairs zorganizowało dyskusję na temat polityki europejskiej. Do udziału w niej zaproszono posłów Bundestagu: Jürgena Kucharczyka (SPD), Manuela Sarrazina (Związek 90/Zieloni) oraz Georga Schirmbecka i Michaela Kretschmera (oba z CDU/CSU). Rozmawiali oni m.in. na temat integracji krajów ościennych Unii Europejskiej i wymogów wobec jednorodnej europejskiej polityki młodzieżowej.

Prezentacje na temat pozyskiwania dotacji w PNWM

Jak co roku przedstawiciele PNWM przeprowadzili liczne prezentacje na temat pozyskiwania dotacji oraz metodyki spotkań polsko-niemieckich i trójstronnych (z udziałem młodzieży z trzeciego, poza Polską i Niemcami, kraju). Ich celem było zintensyfikowanie współpracy z województwami i krajami związkowymi w zakresie wspierania wymiany szkolnej. W 2009 roku odbyło się w sumie siedem prezentacji. Część z nich miała charakter regionalny. Inne natomiast skierowane były do nauczycieli zainteresowanych wymianą trójstronną, np. z Francją lub Ukrainą.

Secretariat for Youth Affairs, Deutsch-Französisches Jugendwerk, ConAct-Koordinierungszentrum für deutsch-israelischen Jugendaustausch, Fachstelle für internationale Jugendarbeit der Bundesrepublik IJAB, Jugend für Europa Deutsche Agentur für das EU-Programm Jugend in Aktion, Stiftung Deutsch-Russischer Jugendaustausch, Tandem-Koordinierungszentrum für deutsch-tschechischen Jugendaustausch). 2009 war dies beim Bürgerfest am Brandenburger Tor in Berlin (23. Mai) wie auch beim Parlamentarischen Abend in der Vertretung der Freien und Hansestadt Hamburg beim Bund (12. Februar) der Fall. Das Treffen mit den Bundestagsabgeordneten fand bereits zum dritten Mal statt, dieses Mal unter dem Motto „Internationale Jugendarbeit – Motor oder Anhängsel der Außenpolitik?“. 130 Gäste, darunter 13 Bundestagsabgeordnete nahmen teil. Diskutiert wurde mit Bundestagsabgeordneten und Fachleuten aus der internationalen Jugendarbeit an drei Thementischen zu den Themen „Mobilität für alle“, „Aktive BürgerInnen – Starke Ausstrahlung – Demokratisierung und Partizipation durch Internationale Jugendarbeit“ sowie „Ich bin Europa! Und Du?“. Gemeinsam mit Jugend für Europa Deutsche Agentur für das EU-Programm Jugend in Aktion und dem Baltic Sea Secretariat for Youth Affairs hatte das DPJW den Thementisch zur Europapolitik organisiert und tauschte sich mit den MdBs Jürgen Kucharczyk (SPD), Manuel Sarrazin (Bündnis 90 Die Grünen), sowie Georg Schirmbeck und Michael Kretschmer (beide CDU/CSU) unter anderem über die Integration der EU-Anrainerstaaten und die Erfordernisse für eine europäische Jugendpolitik aus.

Präsentationen zur Förderung durch das DPJW

Wie jedes Jahr haben Vertreter des DPJW auch wieder zahlreiche Präsentationen zur Beantragung von Fördermitteln sowie zur Methodik von deutsch-polnischen bzw. trilateralen Begegnungen angeboten. Ziel dieses Projekts ist es, die Zusammenarbeit des DPJW mit Woiwodschaften und Bundesländern beim Schulaustausch zu intensivieren. 2009 fanden insgesamt sieben Veranstaltungen für den Schulaustausch statt. Ein Teil der Veranstaltungen war regional ausgerichtet für Lehrerinnen und Lehrer aus der Umgebung, andere wurden gezielt für interessierte Lehrkräfte an trilateralen Projekten, z. B. mit Frankreich oder der Ukraine angeboten.

„Polska – Niemcy. Wojna i pamięć“

Książka

W sierpniu 2009 roku ukazała się książka „Polska – Niemcy. Wojna i pamięć”. Teksty zawarte w publikacji odnoszą się do tematu drugiej wojny światowej i pamięci o niej. Publikacja w pierwszej kolejności ma służyć organizatorom wymian polsko-niemieckich, ale także wszystkim zainteresowanym historią obu krajów.

Redakcja: Jerzy Kochanowski, Beate Kosmala, Maciej Górny, Andreas Mix / 360 stron, Warszawa / Poczdam 2009

Tytuł niemieckiej wersji publikacji: „Deutschland, Polen und der Zweite Weltkrieg. Geschichte und Erinnerung“

„Miejsca pamięci drugiej wojny światowej“

CD-ROM

Uzupełnieniem publikacji „Polska – Niemcy. Wojna i pamięć” jest płyta CD-ROM z opisami polskich i niemieckich miejsc pamięci, z podziałem na województwa i kraje związkowe. Może ona stanowić materiał wyjściowy dla organizatorów podróży studyjnych, przede wszystkim w ramach wymiany młodzieży. Teksty na niej zawarte dostępne są także na stronie internetowej PNWM.

Redakcja: Jerzy Kochanowski, Beate Kosmala, Maciej Górny, Andreas Mix / Warszawa / Poczdam 2009

„Miejsca pamięci drugiej wojny światowej“

Strona internetowa

Na stronie internetowej PNWM znajdują się opisy ponad 200 miejsc pamięci związanych z drugą wojną światową (ich krótka historia oraz informacje praktyczne), które zostały opracowane przez polskich i niemieckich historyków. Strona ta ma służyć animatorom polsko-niemieckiej wymiany młodzieży podstawowymi informacjami, które są pomocne przy planowaniu wizyt w takich miejscach. Użytkownik może korzystać z wyszukiwarki według województw, landów i nazw miejsc pamięci.

Redakcja: Jerzy Kochanowski, Beate Kosmala, Maciej Górny, Andreas Mix / Warszawa / Poczdam 2009

„Deutschland, Polen und der Zweite Weltkrieg. Geschichte und Erinnerung“

Buch

Im August 2009 erschien das Buch „Deutschland, Polen und der Zweite Weltkrieg. Geschichte und Erinnerung“. Die Texte der Publikation widmen sich dem zweiten Weltkrieg und Erinnerungen an ihn. Das Buch ist vor allem für Organisatoren im deutsch-polnischen Jugendaustausch gedacht, darüber hinaus aber auch für alle an Geschichte Interessierten in beiden Ländern.

Redaktion: Jerzy Kochanowski, Beate Kosmala, Maciej Górny, Andreas Mix / 360 Seiten, Potsdam / Warschau 2009

Das Buch ist unter dem Titel „Polska – Niemcy. Wojna i Pamięć“ ebenfalls in polnischer Sprache erhältlich.

„Erinnerungsorte an den Zweiten Weltkrieg“

CD-ROM

Ergänzend zum Buch dient die CD-ROM mit Beschreibungen deutscher und polnischer Erinnerungsorte (geordnet nach Bundesland/Woiwodschaft) als Grundlagenmaterial für Organisatoren von Studienreisen, vor allem im Rahmen von Jugendbegegnungen. Die Texte sind ebenfalls auf der Internetseite des DPJW verfügbar.

Redaktion: Jerzy Kochanowski, Beate Kosmala, Maciej Górny, Andreas Mix / Potsdam / Warschau 2009

„Erinnerungsorte an den Zweiten Weltkrieg“

Internetseite

Auf der Internetseite des DPJW kann man die Beschreibungen von über 200 Gedenkstätten und Erinnerungsorten an den Zweiten Weltkrieg finden (historischer Abriss und praktische Informationen), die von deutschen und polnischen Historikerinnen und Historikern erarbeitet worden sind. Die Seite soll Multiplikatoren von deutsch-polnischen Austauschprojekten grundlegende Informationen bieten, die hilfreich sind, wenn sie mit Jugendgruppen den Besuch eines solchen Orts planen. Den Nutzern steht eine Suchfunktion nach Woiwodschaften, Bundesländern und Namen zur Verfügung.

Redaktion: Jerzy Kochanowski, Beate Kosmala, Maciej Górny, Andreas Mix / Potsdam / Warschau 2009

Polsko-Niemiecka Rada Młodzieży

Współprzewodniczący Rady:

Minister Katarzyna Hall (Ministerstwo Edukacji Narodowej, MEN); minister dr Ursula von der Leyen; od listopada 2009: minister dr Kristina Schröder (Federalne Ministerstwo ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży, BMFSFJ)

Zastępcy współprzewodniczących Rady:

Podsekretarz stanu Krzysztof Stanowski (MEN); sekretarz

stanu Gerd Hoofe; od grudnia 2009 roku: sekretarz stanu Josef Hecken (BMFSFJ)

Członkowie po stronie polskiej:

Małgorzata Krasuska (MEN); Marek Rzeszotarski (Ministerstwo Spraw Zagranicznych); Jacek Krzyślak (Ministerstwo Finansów); Jolanta Miśkowiec (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego); Ewa Nocoń (Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej); Marcin Zawila (Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionów: Nysa, Sprewa-Nysa-Bóbr, Pro Europa Viadrina, Pomerania); dr Aldona Wiktorska-Święcka (Związek Harcerstwa Polskiego); Piotr Wojtysiak (Związek Młodzieży Wiejskiej); Maciej Krupa (Stowarzyszenie „Młodzi Demokraci”); Jerzy Rejt (Fundacja Edukacja dla Demokracji, Fundacja Współpracy Polsko-Ukraińskiej PAUCI, Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego we Wrocławiu); o. dr Tomasz Homa SJ (Stowarzyszenie Chrześcijańskich Dzieł Wychowania, Fundacja Szczęśliwe Dzieciństwo)

Zastępcy członków po stronie polskiej:

Krzysztof Hejno (MEN); Marcin Czech (Ministerstwo Spraw Zagranicznych); Marta Barańczak (Ministerstwo Finansów); Anna Stąsiek (Ministerstwo Sportu i Turystyki); Andżelika Wardęga (Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej); ks. Marcin Kotas (Polska Rada Ekumeniczna); Bożena Głąb (Związek Nauczycielskiej Młodzieży Polskiej); dr Krzysztof Witkowski (Związek Socjalistycznej Młodzieży Polskiej); dr Waldemar Czachur (Centrum Stosunków Międzynarodowych); Grzegorz Światała (Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie), Gniewomir Rokosz-Kuczyński (Europejskie Centrum Młodzieży i Rozwoju Demokracji Lokalnej, Stowarzyszenie im. Lecha Wałęsy)

Członkowie po stronie niemieckiej:

Gerlinde Zimmer (Urząd Kanclerski); dr Hans-Dieter Stell (Ministerstwo Spraw Zagranicznych); do września 2009: sekretarz stanu prof. dr Christiane Dienel (Wspólnota Robocza Krajowych Urzędów ds. Młodzieży i Rodzin); sekretarz stanu Burkhard Jungkamp (Konferencja Ministrów Oświaty); Rainer Stratmann (Federalne Zrzeszenie Związków Gminnych); Elke Ebert (Federalne Koło Młodzieży Niemieckiej); Kathleen Hirsch (Niemiecka Młodzież Sportowa); Birgit Weidemann (Federalna Komisja ds. Kształcenia Politycznego); Jörg Walther (Kościół Ewangelicki w Niemczech); prałat dr Karl Jüsten (Komisja Biskupów Niemieckich); Silvia Schott (Kooperacyjny Związek na Rzecz Pracy Socjalnej z Młodzieżą)

Deutsch-Polnischer Jugendrat

Vorsitzende:

Ministerin Dr. Ursula von der Leyen; ab November 2009: Ministerin Dr. Kristina Schröder (Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend, BMFSFJ); Katarzyna Hall (Ministerium für Nationale Bildung, MEN)

Stellvertretende Vorsitzende:

Staatssekretär Gerd Hoofe; ab Dezember 2009: Staatssekretär Josef Hecken (BMFSFJ); Unterstaatssekretär Krzysztof Stanowski (MEN)

Mitglieder der deutschen Seite:

Gerlinde Zimmer (Bundeskanzleramt); Dr. Hans-Dieter Stell (Auswärtiges Amt); bis September 2009: Staatssekretärin Prof. Dr. Christiane Dienel (Arbeitsgemeinschaft der Obersten Landesjugend- und Familienbehörden); Staatssekretär Burkhard Jungkamp (Kultusministerkonferenz); Rainer Stratmann (Bundesvereinigung kommunaler Spitzenverbände); Elke Ebert (Deutscher Bundesjugendring); Kathleen Hirsch (Deutsche Sportjugend); Birgit Weidemann (Bundesausschuss Politische Bildung); Jörg Walther (Evangelische Kirche in Deutschland); Prälat Dr. Karl Jüsten (Kommissariat der deutschen Bischöfe); Silvia Schott (Kooperationsverbund Jugendsozialarbeit)

Stellvertretende Mitglieder der deutschen Seite:

Uwe Finke-Timpe (BMFSFJ); Frank Hartmann (Auswärtiges Amt); Staatssekretär Nikolaus Voss (Arbeitsgemeinschaft der Obersten Landesjugend- und Familienbehörden); bis Dezember 2009: Staatssekretär Dr. Knut Nevermann (Kultusminister-

konferenz); Ursula Krickl (Bundesvereinigung kommunaler Spitzenverbände); Johanna Bontzol (Deutsche Jugend in Europa Bundesverband e.V.); Gisela Schewell (Arbeitsgemeinschaft Junge Generation im Bund der Vertriebenen); Ulrike Münter (Bundesvereinigung Kulturelle Kinder- und Jugendbildung e.V.); Thomas Heldt (Aktionsgemeinschaft Dienst für den Frieden e.V.); bis November 2009: Pfarrer Andreas Mauritz (Bund der Deutschen Katholischen Jugend); Karen Löhnert (Deutsches Jugendherbergswerk)

Mitglieder der polnischen Seite: Małgorzata Krasuska (MEN); Marek Rzeszotarski (Ministerium für Auswärtige Angelegenheiten); Jacek Krzyślak (Ministerium für Finanzen); Jolanta Miśkowiec (Ministerium für Kultur und Nationales Erbe); Ewa Nocoń (Kanzlei des Präsidenten der Republik Polen); Marcin Zawila (Kommunalgemeinschaft der polnischen Euroregionen: Neiße, Spree-Neiße-Bober, Pro Europa Viadrina, Pomerania); Dr. Aldona Wiktorska-Święcka (Verband Polnischer Pfadfinder); Piotr Wojtysiak (Bund der Landjugend); Maciej Krupa (Verband „Junge Demokraten”); Jerzy Rejt (Stiftung Erziehung zur Demokratie, Stiftung für Polnisch-Ukrainische Zusammenarbeit PAUCI, Jan-Nowak-Jeziorański-Kollegium Osteuropa in Breslau); Pater Dr. Tomasz Homa (Verein der Christlichen Bildungswerke, Stiftung Glückliche Kindheit)

Zastępcy członków po stronie niemieckiej:

Uwe Finke-Timpe (BMFSFJ); Frank Hartmann (Ministerstwo Spraw Zagranicznych); sekretarz stanu Nikolaus Voss (Wspólnota Robocza Krajowych Urzędów ds. Młodzieży i Rodzin); do grudnia 2009: sekretarz stanu dr Knut Nevermann (Konferencja Ministrów Oświaty); Ursula Krickl (Federalne Zrzeszenie Związków Gminnych); Johanna Bontzol (Stowarzyszenie Niemiecka Młodzież w Europie Związek Federalny); Gisela Schewell (Wspólnota Robocza Młoda Generacja w Związku Wypędzonych); Ulrike Münter (Federalne Stowarzyszenie ds. Kulturowego Kształcenia Dzieci i Młodzieży); Thomas Heldt (Akcja Służba dla Pokoju); ks. Andreas Mauritz (Związek Niemieckiej Młodzieży Katolickiej); Karen Löhnert (Niemieckie Stowarzyszenie Schronisk Młodzieżowych)

Posiedzenie:

19–20.3.2009: Berlin

XVIII posiedzenie Polsko-Niemieckiej Rady Młodzieży odbyło się w Przedstawicielstwie Komisji Europejskiej w Berlinie. Obrady otworzyła dr Ursula von der Leyen, federalna minister ds. rodziny, seniorów, kobiet i młodzieży (BMFSFJ). Wspólnie z Krzysztofem Stanowskim, podsekretarzem stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej (MEN), minister poinformowała polskich i niemieckich członków gremium nadzorczego PNWM, że oba ministerstwa zamierzają zabiegać o podwyższenie budżetu PNWM.

Rada pod przewodnictwem sekretarza stanu w BMFSFJ Gerda Hoofego oraz Krzysztofa Stanowskiego udzieliła Zarządowi PNWM absolutorium za rok 2007, przyjęła sprawozdanie z działalności w roku 2008 oraz zatwierdziła budżet i plan pracy PNWM na rok 2009.

Grupa robocza ds. Wytycznych wspierania PNWM

Posiedzenie:

15–16.1.2009: Warszawa

Podczas styczniowego posiedzenia członkowie grupy roboczej doprecyzowali definicję obszaru przygranicznego w Wytycznych wspierania PNWM oraz zapoznali się z międzyokresowym sprawozdaniem z realizacji modelowego projektu „4x3 prosta sprawa!” i projektu kooperacji placówek kształceniowych ze szkołami. Ponadto członkowie grupy roboczej wnieśli swoje uwagi i sugestie dotyczące nowych formularzy wniosków, a także zapoznali się z nowym oprogramowaniem do opracowywania wniosków.

Posiedzenie:

16–17.11.2009: Poczdam

Poza regularnymi członkami grupy roboczej w posiedzeniu wzięli udział przedstawiciele Polsko-Niemieckiej Rady Młodzieży: Aldona Wiktorska-Święcka, Maciej Krupa, Jerzy Rejt, Rainer Stratmann i Birgit Weidemann.

Grupa robocza ds. Wytycznych przedyskutowała z przedstawicielami Polsko-Niemieckiej Rady Młodzieży struktury wspierania PNWM. Przedmiotem obrad był przede wszystkim podział środków między spełniające kryteria dofinansowania wnioski, rola jednostek centralnych oraz możliwości wspierania przez PNWM. Dyskutowano również na temat niewystarczającego dofinansowywania wymian szkolnych przez niemieckie kraje związkowe.

Grupa robocza podjęła ponadto decyzję o przekazaniu Polsko-Niemieckiej Radzie Młodzieży postulatu zmiany uregulowań dotyczących dofinansowania do kosztów administracyjnych jednostek centralnych. Zmiany mają na celu wyeliminowanie różnic w traktowaniu polskich i niemieckich jednostek centralnych. Inne tematy, które poruszono to m.in. projekty modelowe dotyczące współpracy placówek kształceniowych ze szkołami oraz indywidualnej wymiany uczniów.

Stellvertretende Mitglieder der polnischen Seite:

Krzysztof Hejno (MEN); Marcin Czech (Ministerium für Auswärtige Angelegenheiten); Marta Barańczak (Ministerium für Finanzen); Anna Staśiek (Ministerium für Sport und Tourismus); Andżelika Wardęga (Ministerium für Arbeit und Sozialpolitik); Pastor Marcin Kotas (Polnischer Ökumenischer Rat); Bożena Głąb (Polnischer Lehrerverband); Dr. Krzysztof Witkowski (Verband der Sozialistischen Jugend Polens); Dr. Waldemar Czachur (Zentrum für Internationale Beziehungen); Grzegorz Światała (Kaschubisch-Pommerscher Verband), Gniewomir Rokosz-Kuczyński (Europäisches Zentrum für Jugend und Entwicklung der Lokaldemokratie, Lech-Wałęsa-Verein)

Sitzung:

19.–20.3.2009: Berlin

Die 18. Sitzung des Deutsch-Polnischen Jugendrats in der Vertretung der Europäischen Kommission wurde von der Bundesministerin für Familien, Senioren, Frauen und Jugend (BMFSFJ), Dr. Ursula von der Leyen, eröffnet. Die Ministerin sowie Krzysztof Stanowski, der Unterstaatssekretär im Ministerium für Nationale Bildung, informierten die deutschen und polnischen Mitglieder des DPJW-Aufsichtsgremiums, dass sich beide Ministerien dafür einsetzen wollen, den Haushalt des DPJW zu erhöhen.

Der Jugendrat unter der Leitung von BMFSFJ-Staatssekretär Gerd Hoofe und Krzysztof Stanowski entlastete die Geschäftsführung des DPJW für 2007, nahm den Geschäftsbericht für 2008 an und beschloss den Haushalt sowie den Jahresplan für 2009.

Arbeitsgruppe Richtlinien

Sitzung:

15.–16.1.2009: Warszawa (Warschau)

Während der Sitzung im Januar präzisierten die Mitglieder der Arbeitsgruppe die Definition des grenznahen Raums in den DPJW-Förderrichtlinien und machten sich mit den Zwischenberichten des Modellprojekts „4x1 ist einfacher“ und des Projekts zur Kooperation von Jugendbegegnungsstätten mit Schulen vertraut. Darüber hinaus brachten die Mitglieder der AG ihre Anmerkungen und Vorschläge zu den neuen Antragsformularen ein und erhielten einen Einblick in die neue Fördersoftware.

Sitzung:

16.–17.11.2009: Potsdam

Neben den ständigen Mitgliedern der Arbeitsgruppe nahmen folgende Vertreter des Deutsch-Polnischen Jugendrats teil: Maciej Krupa, Jerzy Rejt, Rainer Stratmann, Birgit Weidemann, Aldona Wiktorska-Święcka

Die AG Richtlinien diskutierte gemeinsam mit Vertretern des Deutsch-Polnischen Jugendrats die Fördersystematik des DPJW. Im Vordergrund stand vor allem die Verteilung der

Fördermittel auf die förderfähigen Anträge, die Rolle der Zentralstellen und die Steuerungsmöglichkeiten des DPJW. Diskutiert wurde auch die mangelnde Förderung des Schüleraustauschs durch die deutschen Bundesländer.

Darüber hinaus beschloss die AG, dem Deutsch-Polnischen Jugendrat eine Änderung der Richtlinien zu empfehlen, um die Regelung zum Verwaltungskostenzuschuss für die Zentralstellen in beiden Ländern anzugleichen. Weitere Themen waren u.a. die Modellprojekte zur Kooperation von Bildungsstätten und Schulen sowie zum individuellen Schüleraustausch.

Deutsch-Polnisches Jugendwerk
Friedhofsgasse 2, D-14473 Potsdam
Tel.: +49 (0)331 / 28 47 90
Fax: +49 (0)331 / 29 75 27
buero@dpjw.org, www.dpjw.org

Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży
ul. Alzacka 18, PL-03-972 Warszawa
Tel.: +48 (0)22 / 518 89 10
Fax: +48 (0)22 / 617 04 48
biuro@pnwm.org, www.pnwm.org